

Početna stranica>Zakonodavstvo i sudska praksa>Nacionalno zakonodavstvo

Nacionalno zakonodavstvo

Svaka država članica Europske unije (EU) ima svoj vlastiti pravni sustav i zakone. Pravo države članice može uključivati pravo na nacionalnoj razini (nacionalno pravo, koje vrijedi u cijeloj državi članici) i zakone koji se primjenjuju samo u određenom području, regiji ili gradu.

Države članice objavljuju svoje zakone na svojim službenim jezicima te su oni pravno obvezujući samo na tim jezicima. U informativne svrhe, neki akti država članica mogu biti dostupni i na drugim jezicima osim službenih jezika tih država članica.

Baze podataka

Većina država članica ima nacionalne baze podataka svojih zakona. Informacije o tome dostupne su klikom na neku od zastava s desne strane.

Uz to, u europskoj bazi podataka **N-Lex** nalaze se poveznice na većinu nacionalnih baza podataka. N-Lex je tekući zajednički projekt kojim upravljaju **Europski ured za publikacije** i nacionalne vlade koje u njemu sudjeluju. Trenutačno su putem N-Lexa dostupni zakoni 23 države članice.

Nadalje, putem **Europskog foruma za službene listove** moguće je pristupiti *web*-mjestima organizacija nadležnih za objavljivanje službenih listova država članica EU-a (i nekih država kandidatkinja za pristup EU-u i država EFTA-e).

Iz perspektive EU-a mnogim se zakonima država članica zapravo provodi pravo EU-a. Konkretno je to slučaj kod nacionalnih zakona kojima se provode direktive EU-a. Ako tražite takve provedbene mjere kojima su države članice uključile odredbe prava EU-a u svoje zakone, možete se poslužiti odgovarajućom funkcijom pretraživanja u bazi podataka **EUR-Lexa**.

Izvori prava

Pravo država članica proizlazi iz raznih izvora, posebno ustava, statuta ili zakonodavstva (koje se može donositi na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini) i /ili uredbi vladinih agencija itd. Nadalje, sudske odluke sudova države članice mogu postati **sudska praksa**.

Područja prava

Pravo država članica obično se dijeli na privatno i javno pravo.

Privatno ili građansko pravo područje je prava kojim se uređuju odnosi među pojedincima ili skupinama bez uplitanja države ili vlade.

Javnim pravom uređuju se odnosi između pojedinaca i države, njezinih tijela i institucija, ovlasti potonjih i odgovarajući postupci. Javno pravo općenito obuhvaća ustavno pravo, upravno pravo i kazneno pravo. Zbog posebne prirode kaznenog prava, ono se može smatrati i zasebnom kategorijom.

Za detaljnije informacije o pravu država članica odaberite neku od ponuđenih zastava s desne strane.

Posljednji put ažurirano: 14/02/2018

Stranicu održava Europska komisija. Informacije na ovoj stranici ne odražavaju nužno službeno stajalište Europske komisije. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest koja se odnosi na propise za autorska prava za europske stranice.

Pravo države članice - Belgija

Ovaj odjeljak sadržava pregled raznih izvora prava u Belgiji.

1. Kojim se pravnim instrumentima ili „izvorima prava“ određuju pravni propisi?

Pravo je skup strogih pravnih propisa, u pisanom ili drugačijem obliku, kojima se uređuju društveni odnosi između građana i vlasti i među građanima te organizira javna uprava.

Postoje **formalni** i **materijalni izvori**. Za razliku od formalnih izvora, materijalni izvori ne sadržavaju stvarne pravne propise. Primjeri materijalnih izvora uključuju, između ostalog, dobru vjeru, jednakost i razumno djelovanje.

Postoji pet kategorija materijalnih izvora. Tri su obvezujuća – **zakonodavstvo**, **običajno pravo** i **opća pravna načela**. Ostala dva su neobvezujuća – **sudska praksa** i **pravna doktrina**.

Zakonodavstvo je podrobnije razrađeno u točkama 3. i 5. u nastavku. Zakonodavstvo se definira kao pisana pravila koja donosi određeno tijelo. Običajno se pravo definira kao nepisano pravo koje djeluje kroz običaje i postupanja ljudi općenito, a posebice trgovaca. Općim se pravnim načelima izražavaju više vrijednosti koje određeno društvo želi poštovati, kao što su jednakost svih građana, proporcionalnost donesenih pravila i mjera te načelo djelovanja vlasti u skladu s pravom. Mnoga su od tih načela izražena u takozvanim pravnim maksimama, kao što su *non bis in idem* u kaznenom pravu i načelo prema kojem *lex posterior derogat legi priori*.

Sudska praksa i pravna doktrina neobvezujući su pravni izvori. Sudska se praksa sastoji od cijelog skupa presuda koje donose sudovi. Presuda je obvezujuća samo za stranke u sudskom postupku; a sustav pravnih presedana ne postoji u Belgiji. Jedine su univerzalno obvezujuće presude one Ustavnoga suda (*Cour constitutionnelle*). Ostali su viši sudovi Državno vijeće (*Conseil d'Etat*) (najviši upravni sud) i Kasacijski sud (*Cour de cassation*) (najviši redovni sud).

Međunarodno je pravo još jedan značajan izvor, a sastoji se prije svega od Ugovora o Europskoj uniji, uredbi i direktiva EU-a te Europske konvencije o ljudskim pravima. Pored toga, postoje brojne konvencije koje su sklopljene u okviru međunarodnih institucija kao što su Ujedinjeni narodi ili Vijeće Europe (multilateralne konvencije) ili između Belgije i neke druge države (bilateralne konvencije). Taj je izvor prava posljednjih desetljeća postao vrlo velik, a raste i dalje. Mnoge odredbe iz tih instrumenata izravno utječu na naš svakodnevni život.

Na **stranicama** [Législation belge](#) (na francuskom) ili [Belgische Wetgeving](#) (na nizozemskom) može se pristupiti bazi podataka **pročišćenog belgijskog zakonodavstva**. Upotrebom modula za traženje i indeksiranje može se pronaći bilo koji važeći normativni tekst koji je objavljen u službenom listu *Moniteur Belge* od 1830. pa nadalje. Međutim, upravni i fiskalni normativni tekstovi objavljeni **prije 1994.** još nisu u potpunosti dostupni.

2. Kakav je pravni položaj općih načela prava, običajnog prava i sudske prakse?

Vidi [1.pitanje](#).

3. Kakva je hijerarhija tih pravnih instrumenata?

Osobe s boravištem u Belgiji podliježu raznim kategorijama pravnih propisa. Za njih vrijede ne samo propisi koje donose belgijske savezne vlasti, već i oni koje donose tijela na nižoj razini kao što su pokrajine i lokalni okruzi (1). Belgija je i članica raznih međunarodnih i nadnacionalnih organizacija kao što su Ujedinjeni narodi, Europska unija, Vijeće Europe i NATO. Propisi koje donose te organizacije primjenjuju se i na belgijske vlasti i stanovništvo.

Zbog toga što svi zakonodavni organi nemaju strogo određeno područje nadležnosti i zbog toga što sve skupine propisa nemaju isti položaj, mogu se pojaviti sukobi. Zato postoji hijerarhija pravnih propisa u okviru kojih vrijedi načelo da pravni propisi na nižoj razini nikada ne bi trebala biti u sukobu s onima na višoj razini.

U belgijskom unutarnjem pravu **Ustav** ima najviši pravni položaj. Njime se uređuje dioba vlasti i način na koji se ta vlast izvršava. Ustavom se utvrđuju i temeljne vrijednosti društva i temeljna prava građana. Odlukom od 27. svibnja 1971., Kasacijski je sud odlučio da svi međunarodni i naddržavni instrumenti imaju prednost u odnosu na državne instrumente, uključujući Ustav. U slučaju da je uredba EU-a u sukobu s Ustavom, prednost ima uredba.

Ispod Ustava nalaze se, padajućim redoslijedom, sljedeći pravni propisi:

posebni zakoni (*lois spéciales*) (zakoni doneseni posebnom većinom kojima se određuje dioba vlasti i ključna operativna pravila javnih institucija),

zakoni (*lois*), uredbe (*décrets*) i pravilnici (*ordonnances*),

kraljevske odluke (*arrêts royaux*) i vladine odluke (*arrêts de gouvernement*) kojima se provode zakoni ili uredbe i

ministarske odluke (*arrêts ministériels*).

4. Na koji način propisi sadržani u naddržavnim instrumentima stupaju na snagu na državnoj razini?

Uredbe EU-a primjenjuju se neposredno, a belgijska zakonodavna tijela nisu neposredno uključeni u njihovu provedbu. Ipak, unutarnje je zakonodavstvo potrebno za odobravanje i ratifikaciju međunarodnih sporazuma. U nekim područjima, sva zakonodavna tijela u Belgiji moraju odobriti i ratificirati sporazume, što može biti otežan i dugotrajan postupak. Unutarnja zakonodavna tijela također su uključena u provedbu direktiva EU-a, jer je za to uvijek potrebno unutarnje zakonodavstvo.

5. Koja su tijela nadležna za donošenje pravnih propisa?

Belgijska savezna država ima **trodiobu vlasti** na zakonodavnu, izvršnu i sudbenu. Zakonodavna vlast donosi zakone, izvršna ih provodi, a sudbena rješava sporove koji proizlaze iz primjene zakona.

Savezna zakonodavna vlast

Inicijativu za donošenje saveznog zakonodavstva može pokrenuti jedan ili više članova Zastupničkog doma, jedan ili više članova Senata ili kralj (u praksi, njegovi ministri ili državni tajnici). To su tri sastavna dijela zakonodavne vlasti u Belgiji.

Zakon se može temeljiti na prijedlogu zakona (*proposition de loi*), koji predlaže član Doma ili Senata, ili na nacrtu zakona (*projet de loi*), koji predlaže kralj (kralj ovlašćuje ministre za predlaganje nacrtu zakona). Prijedlozi i nacrti zakona imaju jednaku pravnu težinu.

Instrumente za provedbu saveznog zakonodavstva priprema izvršna vlast kojoj je na čelu kralj. Ovlasti se mogu prenijeti na ministra pa otuda razlika između kraljevskih i ministarskih odluka.

Zajednice, regije, pokrajine i općine

Belgija je **savezna država** koja se sastoji od zajednica (*communautés*) i regija (*régions*). One se tako nalaze u korijenu prava u okviru ovlasti koje su im dodijeljene Ustavom i određenim posebnim zakonima.

Ovlasti zajednica posebno se odnose na kulturu i obrazovanje, a ovlasti regija obuhvaćaju ekonomsku politiku i zaštitu okoliša. Za izvršavanje tih ovlasti svaka zajednica i regija ima parlament. **Zajednice i regije mogu donositi akte** koji se nazivaju **uredbama** (pravilnici u Regiji glavnog grada Bruxellesa).

Zajedno s članovima Parlamenta, zajednica i regionalne vlade pripadaju zakonodavnoj vlasti na razini EU-a, regije ili zajednice (zakonodavna inicijativa). Te su vlade odgovorne i za provedbu svih donesenih uredbi i pravilnika.

Belgija je podijeljena i na **pokrajine** i **općine**. Na odgovarajućim razinama, pokrajinska i općinska vijeća (*conseils*) isto donose **propise** i **pravilnike** u područjima pod njihovom odgovornošću, kao što su javna sigurnost, skupljanje otpada, kultura i obrazovanje u pokrajinama i općinama. Izvršna pokrajinska vlast (*collège provincial*) i izvršna općinska vlast (*collège communal*) provode te propise (kao i propise na višoj razini poput zakona, uredbi, pravilnika i odluka, u okviru svojih ovlasti).

Na tim su razinama prisutne dvije od triju vlasti: zakonodavna vlast, koju čine parlamenti zajednice i regionalni parlamenti te pokrajinska i općinska vijeća; i izvršna vlast koju čini vlada zajednice i regionalna vlada te pokrajinska i općinska izvršna vlast. Sudbena vlast nije podijeljena na ovakav način. Organizacija sudova potpada isključivo pod saveznu odgovornost.

6. Kakav je postupak donošenja tih pravnih propisa?

Vidi [5. pitanje](#).

Na saveznoj razini, Predstavnički dom i, prema potrebi, Senat **glasuju o nacrtima zakona ili prijedlozima zakona** nakon što ih je eventualno razmotrilo Državno vijeće. Oni se tada upućuju **kralju**, koji **ih odobrava i proglašava** nakon što ih **supotpíše resomi ministar**.

7. Na koji način stupaju na snagu državni propisi?

Savezno zakonodavstvo počinje postojati kada ga ozakoni i progłosi kralj. Obično stupa na snagu deset dana nakon njegove objave u Službenom listu Belgije, osim ako je drugačije određeno (2).

Zakonodavstvo državne savezne jedinice – uredbe i pravilnike – donosi i objavljuje vlada te savezna jedinica. Ono stupa na snagu deset dana nakon njegove objave u službenom listu *Moniteur Belge*, osim ako je drugačije određeno.

8. Na koji se način rješavaju sukobi između različitih pravnih propisa u državi članici?

Sukobi među ispravno donesenim pravnim instrumentima rješavaju se na razne načine. Hijerarhijom pravnih propisa omogućeno je sprečavanje većine sukoba, ali ako do njih svejedno dođe, potrebno ih je riješiti.

Člankom 142. Ustava Ustavnom je sudu dodijeljena isključiva nadležnost za ocjenu suglasnosti zakonodavstva s propisima kojima se uređuju ovlasti države, zajednica i regija. Ti su propisi utvrđeni Ustavom i zakonodavstvom o institucijskoj reformi u saveznoj državi Belgiji.

Ustavni je sud isto tako nadležan odlučivati u predmetima u kojima se tvrdi da se zakonodavstvom krše temeljna prava i slobode osigurani glavom II.

(člancima 8. – 32.) Ustava. Oni uključuju načelo jednakosti (članak 10.) i zabranu diskriminacije (članak 11.). Ustavni sud također može ocijeniti sukladnost zakonodavstva s člankom 170. (načelo zakonitosti u poreznom pravu), člankom 172. (jednakost u poreznom pravu) i člankom 191. (zaštita stranih državljana) Ustava.

Vidi i [Service public fédéral Justice](#) i posebni Zakon od 6. siječnja 1989. o Ustavnom sudu – „Législation consolidée”.

Državno vijeće(3), djelujući na temelju članka 160. Ustava, rješava sve sukobe između provedbenih instrumenata (odluka i propisa) i zakonodavnih instrumenata. Postoji i Parlamentarni odbor za reviziju koji se bavi pitanjima sukoba interesa.

(1) Usp. [Service public fédéral Justice](#) (<https://justitie.belgium.be>), „Législation consolidée”, Ustav iz 1994. i posebni Zakon od 8. kolovoza 1980. o institucijskoj reformi, te [web-mjesto saveznog portala](#), pod „La Belgique”.

Flamanska zajednica s Flamanskim vijećem (poznato i pod nazivom Flamanski parlament)

Francuska zajednica s Vijećem francuske zajednice

Zajednica njemačkog govornog područja s Vijećem zajednice njemačkog govornog područja

Flamanska regija s istim Flamanskim vijećem

Valonska regija s Vijećem valonske regije

Regija glavnog grada Bruxellesa s Vijećem glavnog grada Bruxellesa (za određena pitanja ustrojena je kao Flamanski i Francuski odbori za poslove zajednice)

Zajednice imaju ovlasti nad:

1. pitanjima u kulturi;
2. obrazovanjem, osim [...];
3. suradnjom među zajednicama i međunarodnom suradnjom, uključujući ovlasti sklapanja sporazuma o pitanjima iz točaka 1. i 2.

Vijeća flamanske i francuske zajednice donose odluke koje se primjenjuju na njihovom području o raznim pitanjima koja se odnose na suradnju među zajednicama i međunarodnu suradnju, uključujući ovlasti sklapanja sporazuma. Vijeće zajednice njemačkog govornog područja ima slične ovlasti.

Regionalna vijeća imaju ovlasti za pitanja koja se odnose na prostorno uređenje, spomenike i upravljanje ruralnim resursima, gospodarstvo, poljoprivredu itd. (2) Vidi [Service public fédéral Justice](#), „Législation consolidée”, Zakon od 31. svibnja 1961. o upotrebi jezika u zakonodavstvu i izradi nacрта, objava i stupanju na snagu zakona i propisa.

(3) Vidi [Service public fédéral Justice](#), „Législation consolidée”, pročišćeni zakoni od 12. siječnja 1973. o Državnom vijeću.

« [Pravni poredak – opće informacije](#) | [Belgija – opće informacije](#)

Posljednji put ažurirano: 06/08/2019

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Naši prevoditelji trenutno pripremaju jezičnu inačicu koju vidite.

Sljedeći jezici već su prevedeni.

Pravo države članice - Estonija

Ova stranica pruža vam informacije o estonskom pravnom sustavu i daje pregled estonskog prava.

Izvori prava

Estonija pripada europskom kontinentalnom pravnom sustavu (sustavu građanskoga prava). Najvažniji izvori prava su pravni instrumenti kao što su Ustav, pravo Europske unije, međunarodni sporazumi, zakoni i pravilnici.

Pravno tumačenje najvišeg suda — Vrhovnog suda — i komentari stručnjaka također služe kao referentne točke (npr. izdanje Ustava s komentarima).

Sudske presude ne stvaraju prava, i opće presude koje su donijeli viši sudovi nisu obvezujuće za niže sudove. Međutim, Vrhovni sud, koji je ujedno i sud za ocjenu ustavnosti, ovlašten je za proglašenje pravnih instrumenata nevažećima ako nisu u skladu s Ustavom ili s pravnim instrumentima koji imaju prednost nad njima. Prilikom rješavanja pojedinih predmeta nijedan sud ne smije primjenjivati takav instrument, a sudovi su ovlašteni ne primjenjivati nijedan pravni instrument koji nije u skladu s Ustavom. Vrhovni sud kao sud za ocjenu ustavnosti zatim dodatno istražuje predmet i ovlašten je proglasiti svaki takav instrument neustavnim (ali ne i nevažećim).

Općepriznata načela i pravila međunarodnog prava neodvojiv su dio estonskoga pravnog sustava.

Vrste pravnih instrumenata — opis

Ustav — u skladu s odjeljkom 3. stavkom 1. Ustava, državna vlast provodi se samo u skladu s Ustavom i zakonima koji su u skladu s njime.

Zakoni — u skladu s odjeljkom 65. Ustava, zakone donosi estonski parlament (*Riigikogu*) koji ima zakonodavnu vlast. Zakoni se donose u skladu s Ustavom i objavljuju na propisan način u listu *Riigi Teataja* (nacionalni službeni list). Samo zakone koji su objavljeni su provedivi.

Pravilnici — u skladu s odjeljcima 87. i 94. Ustava, Vlada Republike i ministri ovlašteni su donositi pravilnike na temelju i u svrhu usklađivanja s pojedinim Zakonom. Kako bi riješila pitanja od lokalnog značaja ili u slučajevima navedenima u zakonu, vijeća lokalne vlasti također imaju ovlast donošenja pravilnika. Pravilnik je u suštini temeljni akt. Pravilnici se smiju donositi samo na temelju ograničenog opsega ovlasti utvrđenog u zakonu. Uz Vladu Republike, pravo donošenja pravilnika također je odobreno drugim neovisnim pravnim subjektima — pravnim osobama u javnome pravu (sveučilišta) i javnim tijelima. Nadalje, na temelju odjeljka 154. stavka 1. Ustava vijeća lokalne vlasti također imaju ovlasti donositi pravilnike, kao i *Eesti Pank* (Središnja banka Estonije) na temelju odjeljka 111.

Vlada Republike i ministri ovlašteni su donositi pravilnike na temelju i u svrhu usklađivanja s pojedinim zakonom. Pravilnici stupaju na snagu trećeg dana od dana objave u službenom listu *Riigi Teataja*, osim ako je drugačije određeno pravilnikom.

Upravno rješenje — pojedinačni upravni akt kojime javnopravna uprava odlučuje o pojedinačnim pravnim pitanjima i organizira ih. U skladu s odjeljkom 87. stavkom 6. Ustava, Vlada Republike donosi upravna rješenja na temelju i u svrhu usklađivanja s pojedinim zakonom. Premijer, guverneri provincija i lokalne vlasti također su ovlašteni donositi upravna rješenja.

Odluka — pojedinačan upravni akt donesen na temelju upravnih prigovora ili žalbi ili u svrhu izricanja kazni. Odluke također donose Parlament, vijeća lokalnih vlasti, Državno izborno povjerenstvo i sudovi.

Nalog — u skladu s odjeljkom 94. Ustava, ministri izdaju naloge na temelju i u svrhu usklađivanja s pojedinim Zakonom. Nalog uključuje općenita obvezna pravila ponašanja za pitanja koja se odnose na službu u ministarstvu ili za utvrđivanje ustroja i organizaciju poslova državnih tijela koja djeluju pod nadležnošću određenog ministarstva.

Međunarodni sporazumi i prvenstvo prava Europske unije — u skladu s odjeljkom 3. stavkom 1. Ustava, općepriznata načela i pravila međunarodnog prava neodvojiv su dio estonskoga pravnog sustava. Odjeljak 123. Ustava navodi da Republika Estonija ne sklapa međunarodne sporazume koji su u suprotnosti s njezinim Ustavom. Zakon o izmjeni Ustava utvrđuje načelo prvenstva prava Europske unije. U skladu s odjeljkom 2. tog Zakona, iako je Estonija članica Europske unije primjenjuje se estonski Ustav, uzimajući u obzir prava i obveze koje proizlaze iz Akta o pristupanju. Ako su estonski zakoni ili drugi pravni u suprotnosti s međunarodnim sporazumima koje je ratificirao Parlament, primjenjuju se odredbe međunarodnog sporazuma.

Međunarodni sporazumi stupaju na snagu u skladu s postupkom navedenim u sporazumima.

Primjena stranog prava regulirana je Zakonom o međunarodnom privatnom pravu.

Ako se prema zakonu, međunarodnom sporazumu ili transakciji treba primijeniti strano pravo, sudovi ga primjenjuju neovisno o tome je li zahtjev u tu svrhu podnesen. Strano se pravo primjenjuje u skladu s njegovim tumačenjem i primjenom u praksi u dotičnoj zemlji. Strano se pravo ne primjenjuje ako bi rezultat njegove primjene bila očita proturječnost s temeljnim načelima estonskog prava (javni red). U tim se slučajevima primjenjuje estonsko pravo.

Ukaz — u skladu s odjeljkom 109. Ustava, ako nije moguće sazvati Parlament, Predsjednik Republike može, u slučaju hitne nacionalne potrebe, donositi ukaze koji imaju zakonsku snagu. Te ukaze moraju supotpisati predsjednik (glasnogovornik) Parlamenta i premijer. Prema Ustavu, predsjednik može donositi:

posebne ukaze u slučaju hitne nacionalne potrebe, ako nije moguće sazvati Parlament,

hitne ukaze u slučaju hitne nacionalne potrebe, ako Vlada proglasi izvanredno stanje i ako nije moguće sazvati Parlament ili nema dovoljno vremena da bi se Parlament sazva.

Ukaz koji donosi Predsjednik Republike stupa na snagu desetog dana od dana objave u službenom listu *Riigi Teataja*, osim ako je drugačije određeno ukazom.

Kad se Parlament sazove, Predsjednik Republike izlaže ukaze Parlamentu, koji potom odmah donosi zakon Kojim se ukaz odobrava ili poništava. Prema odjeljku 110. Ustava, Predsjednik Republike ne smije koristiti ukaz kako bi donio, izmijenio ili ukinuo Ustav, zakone navedene u odjeljku 104. Ustava, zakone koji utvrđuju nacionalne poreze ili državni proračun.

Hijerarhija pravnih instrumenata

Hijerarhija pravnih instrumenata je sljedeća: Ustav, pravo Europske unije, međunarodni sporazumi, zakoni i ukazi, pravilnici Vlade Republike i pravilnici koje donose ministri. Osim osnovnih pravnih akata, postoje i pojedinačni akti koje se donose na temelju zakona, a koji se u hijerarhiji nalaze ispod zakona i pravilnika. Pravni instrumenti na svakoj razini moraju biti usklađeni s onima na višoj razini.

Institucionalni okvir

Institucije nadležne za donošenje pravnih instrumenata

Organizacija estonskih institucija slijedi načelo podjele i ravnoteže vlasti (odjeljak 4. Ustava).

Zakonodavnu vlast ima Parlamentu. U skladu s odjeljkom 103. Ustava, pravo na pokretanje zakonodavnih prijedloga imaju zastupnici u Parlamentu, parlamentarne političke skupine, parlamentarni odbori, Vlada Republike i Predsjednik Republike. Međutim, Predsjednik Republike može samo pokrenuti izmjene Ustava. Parlament raspravlja o nacrtima zakona i odlučuje hoće li ih se donijeti kao zakone ili odbiti.

Na temelju odluke apsolutne većine zastupnika, Parlament ima pravo predložiti Vladi Republike nacrt zakona koji Parlament želi pokrenuti.

Parlament ima pravo raspisati referendum za nacrt zakona ili pitanje od nacionalne važnosti. O ishodu referenduma odlučuje većina glasova od onih koji izađu na referendum. Zakone donesene putem referenduma odmah proglašava Predsjednik Republike. Odluke donesene referendumom obvezujuće su za sva državna tijela. Ako nacrt zakona za koji je raspisan referendum ne osvoji većinu glasova, Predsjednik Republike raspisuje izvanredne parlamentarne izbore. Pitanja koja se odnose na proračun, poreze, financijske obveze države, ratifikaciju ili otkazivanje međunarodnih sporazuma, proglašenje ili ukidanje izvanrednog stanja i nacionalnu obranu nije moguće uputiti na referendum.

Izvršnu vlast provodi Vlada Republike. U većini slučajeva Vlada Republike izlaže nacrt zakona Parlamentu. Nacrte zakona ministarstva predaju Vladi, a prije toga mora proći faza savjetovanja među ministarstvima.

Državni odvjetnik i glavni državni revizor nazočni su i imaju pravo govoriti na sastancima Vlade. Njihovi prijedlozi nisu obvezujući za Vladu, ali se njihove preporuke i prijedlozi često uzimaju u obzir. Ako to državni odvjetnik i glavni državni revizor smatraju potrebnim, oni mogu svoje prijedloge izravno uputiti odgovarajućem parlamentarnom odboru koji se bavi nacrtom zakona. U skladu s odjeljkom 139. Ustava, državni odvjetnik analizira sve prijedloge koji su mu podneseni u vezi s izmjenama zakona, donošenjem novih zakona i radom vladinih tijela te, prema potrebi, podnosi izvješće Parlamentu. Ako državni odvjetnik utvrdi da je pravni akt koji je donijelo zakonodavno tijelo, izvršna vlast ili tijelo lokalne vlasti u suprotnosti s Ustavom ili nekim zakonom, on ili ona podnosi prijedlog tijelu koje je donijelo akt da ga uskladi s Ustavom ili tim zakonom u roku od 20 dana. Ako se akt ne uskladi s Ustavom ili zakonom u navedenom roku, državni odvjetnik podnosi prijedlog Vrhovnom sudu da ga se proglašava nevažećim na temelju odjeljka 142. Ustava.

Predsjednik republike proglašava zakone koje je donio Parlament ili to odbija učiniti. U potonjem slučaju, Predsjednik Republike vraća zakon i svoje obrazloženje Parlamentu na novu raspravu i odlučivanje.

Ministarstvo pravosuđa objavljuje donesene zakone koje je proglasio predsjednik republike u estonskoj službenoj publikaciji *Riigi Teataja* (nacionalni službeni list).

Postupak donošenja odluka

Zakonodavni postupak u estonskom Parlamentu sastoji se od sljedećih koraka:

pokretanje izrade nacrta zakona,
razmatranje nacrta zakona,
donošenje nacrta zakona.

Pokretanje izrade nacrta

U skladu s odjeljkom 103. Ustava Vlada Republike, zastupnici u Parlamentu, parlamentarne političke skupine, parlamentarni odbori i Predsjednik Republike imaju pravo na pokretanje zakonodavnih prijedloga. Međutim, Predsjednik može samo pokrenuti nacrte izmjena Ustava. Nacrt zakona mora zadovoljavati tehnička pravila koja je propisalo Parlamentarno povjerenstvo te zakonodavna i tehnička pravila koja je donijela Vlada Republike. Parlamentarno povjerenstvo prosljeđuje nacrt zakona stalnom parlamentarnom odboru nadležnom za nacrt.

Razmatranje nacrta zakona

Stalni parlamentarni odbor priprema nacrt zakona za plenarnu sjednicu Parlamenta (Odbor za pravne poslove, Odbor za ustav, Odbor za gospodarska pitanja itd.). Na prijedlog nadležnog odbora, nacrt zakona stavlja se na dnevni red plenarne sjednice Parlamenta.

U skladu sa Zakonom o internim pravilima i poslovniku estonskog parlamenta Riigikogu, prvo čitanje nacrta zakona potrebno je obaviti tijekom sedam plenarnih radnih tjedana Parlamenta od njegova prihvatanja. O nacrtima zakona raspravlja plenarna sjednica Parlamenta na tri čitanja, od kojih se na prvom odvija rasprava o općim načelima koja stoje iza nacrta zakona. Ako nadležni odbor ili politička skupina ne podnesu prijedloge za odbijanje nacrta tijekom pregovora, prvo čitanje završava bez glasovanja. Nakon prvog čitanja zastupnici u Parlamentu i parlamentarni odbori i političke skupine imaju 10 radnih dana za predlaganje izmjena. Ako nadležni odbor to predloži, Predsjednik Parlamenta može odrediti drugi rok za predlaganje izmjena.

Nadležni odbor ocjenjuje sve predložene izmjene i odlučuje hoće li ih uzeti u obzir prilikom sastavljanja novog teksta nacrta. Odbor izrađuje novu inačicu nacrta za drugo čitanje, uključujući sve prihvaćene izmjene i sve izmjene koje je izvršio sam odbor. On također sastavlja obrazloženje za drugo čitanje, koje uključuje informacije koje se odnose na doradu nacrta zakona, kao što su razlozi za prihvatanje ili odbijanje predloženih izmjena i stajališta osobe koja je pokrenula ili podnijela nacrt zakona, stručnjaka uključenih u postupak i drugih osoba.

Nacrt zakona stavlja se na dnevni red za drugo čitanje na prijedlog nadležnog odbora. Na prijedlog Parlamentarnog povjerenstva, nadležnog odbora ili osobe koja je pokrenula izradu nacrta zakona, Parlament obustavlja drugo čitanje nacrta zakona bez glasovanja. Ako politička skupina predloži obustavu čitanja, taj se prijedlog stavlja na glasanje. Ako se drugo čitanje nacrta zakona obustavi, i dalje se smiju predlagati izmjene. Ako se drugo čitanje u Parlamentu ne obustavi, za njega se smatra da je završeno, a nacrt zakona šalje se na treće čitanje.

Nacrt odluke Parlamenta moguće je staviti na glasanje nakon završetka drugog čitanja.

Nadležni odbor sastavlja konačan tekst nacrta zakona za treće čitanje, uz jezična i tehnička poboljšanja koja se provode nakon završetka drugog čitanja.

Odbor može sastaviti obrazloženje za treće čitanje te dostaviti pregled izmjena izvršenih nakon završetka drugog čitanja. U trećem čitanju nacrta zakona otvaraju se pregovori tijekom kojih predstavnici političkih skupina izlažu svoja stajališta. Nakon trećeg čitanja nacrt zakona stavlja se na konačno glasanje.

Donošenje

Zakoni i odluke Parlamenta donose se otvorenim glasanjem u Parlamentu. Konačno glasanje odvija se tijekom trećeg čitanja nacrta Zakona. Broj zastupnika u Parlamentu potrebnih za glasanje u korist zakona koji se donosi utvrđen je u odjeljcima 73. i 104. Ustava, u skladu s kojima se zakoni kategoriziraju kao: ustavni zakoni tj. zakoni koji zahtijevaju apsolutnu većinu zastupnika u Parlamentu (više od polovice od ukupno 101 zastupnika u Parlamentu mora glasovati u korist donošenja zakona) ili

obični zakoni, tj. zakoni koji zahtijevaju jednostavnu većinu (više zastupnika u Parlamentu mora glasati u korist donošenja zakona nego protiv njegova donošenja).

Sljedeće zakone može donijeti ili izmijeniti samo apsolutna većina zastupnika u Parlamentu:

Zakon o državljanstvu,

Zakon o izborima za estonski Parlament Riigikogu,

Zakon o izborima za Predsjednika Republike,

Zakon o izborima za vijeća lokalnih vlasti,

Zakon o referendumu,

Zakon o poslovniku estonskog parlamenta Riigikogu i Zakon o internim pravilima estonskog parlamenta Riigikogu,

Zakon o plaćama Predsjednika Republike i zastupnika u Parlamentu Riigikogu,

Zakon o Vladi Republike,

Zakon o pokretanju sudskog postupka protiv predsjednika Republike i zastupnika u Parlamentu Riigikogu,

Zakon o kulturnoj autonomiji nacionalnih manjina,

Zakon o državnom proračunu,

Zakon o Središnjoj banci Estonije Eesti Pank,

Zakon o Državnom uredu za reviziju,

Zakon o organizaciji sudova i zakoni koji se odnose na sudske postupke,

Zakoni koji se odnose na inozemna i domaća zaduživanja i vlasničke obveze države,

Zakon o izvanrednom stanju,

Zakon o nacionalnoj obrani u miru i Zakon o nacionalnoj obrani u ratu.

Kada se zakon ili odluka Parlamenta donesu, potpisuje ih Predsjednik Parlamenta, ili u njegovoj ili njezinoj odsutnosti Potpredsjednik Parlamenta koji je predsjedao sjednicom, najkasnije petog radnog dana od njezina donošenja.

Proglašenje

Nakon što se zakon donese i potpiše, on se šalje Predsjedniku Republike na proglašenje. Predsjednik Republike može odbiti proglasiti zakon koji je donio Parlament i može ga u roku od 14 dana od njegova primitka vratiti Parlamentu uz obrazloženje na novu raspravu i odlučivanje. Ako zakon koji je Predsjednik Republike vratio Parlament usvoji po drugi put u neizmijenjenom obliku, Predsjednik Republike proglašava zakon ili predlaže Vrhovnom sudu da proglasi zakon neustavnim. Ako Vrhovni sud utvrdi da je zakon usklađen s Ustavom, Predsjednik Republike mora ga proglasiti.

Zakon stupa na snagu desetog dana od dana objave u službenom listu *Riigi Teataja*, osim ako je drugačije određeno u samom zakonu.

Objava pravnih instrumenata

Najvažniji pravni instrumenti i međunarodni sporazumi objavljuju se u službenom listu *Riigi Teataja*. Zakoni i propisi dobivaju pravnu snagu tek nakon objave u službenom listu *Riigi Teataja*.

Službeni list [Riigi Teataja](#) estonska je službena *online* publikacija i središnja baza podataka pravnih instrumenata. Od 1. lipnja 2010. *Riigi Teataja* objavljuje se samo na internetu kao službena *online* publikacija.

Od 1. siječnja 2011. *Riigi Teataja* objavljuje Ministarstvo pravosuđa.

Kratki opis sadržaja

Zakoni, pravilnici, međunarodni sporazumi, odluke Parlamenta i nalozi Vlade Republike objavljuju se u listu *Riigi Teataja*, a druge važne informacije kao što su prijevodi pravnih instrumenata i proceduralne informacije koje se odnose na nacrtne inačice instrumenata također mogu biti dostupne tamo.

Većina instrumenata donesenih od 1990. dostupno je u službenom listu *Riigi Teataja*.

Od 1. lipnja 2002. službene pročišćene inačice zakona, ukaza Predsjednika Republike, pravilnika i naloga Vlade, pravilnika koje donose ministri, predsjednik Središnje banke Estonije *Eesti Pank* i Državno izborno povjerenstvo objavljuju se u službenom listu *Riigi Teataja*. Pročišćene inačice odluka Parlamenta objavljuju se od 1. lipnja 2010., a pročišćene inačice pravilnika lokalnih vlasti od kraja 2011. godine.

Svaki put kad se takvi instrumenti mijenjaju, ažurirana i pročišćena inačica koja sadržava izmjene sastavlja se i objavljuje istodobno s instrumentom kojim se donose izmjene, zajedno s informacijama o tome kada će stupiti na snagu. Pročišćeni tekstovi službeni su i na njih se može osloniti tijekom provedbe zakona. Oni imaju pravnu snagu.

Na sve objavljene pravne instrumente stavlja se digitalni pečat tijekom objave. Svatko može provjeriti digitalni pečat, čime se osigurava da je instrument netaknut od njegove objave. Svi objavljeni instrumenti također imaju poveznicu na oznaku vremena nastanka, što omogućuje otkrivanje svih slučajeva neovlaštene izmjene.

Možete pregledavati pročišćene inačice koje jesu ili su bile na snazi na određeni datum. Također možete pristupiti budućim inačicama navedenih instrumenata, ako su poznate. Svaka pročišćena inačica ima poveznicu na prethodne i kasnije inačice. Time je omogućeno „kretanje kroz vrijeme“ od jedne inačice pročišćenog teksta do sljedeće i obratno. Imate mogućnost uspoređivati različite pročišćene inačice istog instrumenta kako biste vidjeli koje su izmjene izvršene.

Poveznice u pročišćenoj inačici omogućuju otvaranje pravilnika donesenih na temelju zakona i prebacivanje s tih pravilnika na odredbe zakona na temelju kojih su pravilnici doneseni.

Proceduralne informacije također se dodaju instrumentima u listu *Riigi Teataja*, uključujući obrazloženja (poveznice na bazu podataka o savjetovanjima i na parlamentarnu raspravu), poveznice na zakonodavstvo Europske unije, prijevode i druge dodatne informacije potrebne za razumijevanje pravnog instrumenta.

Na *web*-mjestu službenog lista *Riigi Teataja* možete pretraživati sudsku praksu provincijskih sudova, okružnih sudova i Vrhovnog suda. Također su dostupne informacije o vremenu i mjestu sudskih ročišta.

Sažeci i pregledi odluka Vrhovnog suda te svih presuda Europskog suda za ljudska prava (ECHR) također se objavljuju. Sažeci su sistematizirani, a omogućeno je i pretraživanje sažetaka odluka Vrhovnog suda po ključnoj riječi ili po upućivanju na pravne instrumente. Presude ECHR-a moguće je pretraživati po člancima.

Različite novosti koje se odnose na zakone i pravo općenito također se objavljuju u službenom listu *Riigi Teataja*.

Godine 2011. sudski tumači počeli su prevoditi ažurirane tekstove zakona na engleski, što je organiziralo Ministarstvo pravosuđa. [Web-mjesto](#)

[lista Riigi Teataja na engleskom jeziku](#) pokrenuto je 30. listopada 2013. Ono sadržava ažurirane prijevode pročišćenih tekstova zakona na engleski. Do kraja 2014. godine objavit će se ažurirani prijevodi pročišćenih tekstova svih estonskih zakona na snazi (uz iznimku zakona o ratifikaciji). Iako prijevodi nemaju pravnu snagu oni se redovito ažuriraju, a prijevodi izmjena uglavnom se dodaju pročišćenim tekstovima prije nego što izmjene stupe na snagu. Svaka osoba može zatražiti da joj se najnoviji prijevodi šalju na njezinu adresu elektroničke pošte prijavom na uslugu My RT.

Također postoji funkcija pretraživanja nacrtu pravnih instrumenata koja omogućuje pretraživanje raznih proceduralnih faza kroz koje su doneseni instrumenti prošli i kroz koje nacrti instrumenata i dalje prolaze. Od tamo možete pristupiti svim informacijama koje se odnose na zakonodavne postupke i relevantne izrađene dokumente. Možete također zatražiti proceduralne informacije koje se odnose na prelazak različitih pravnih instrumenata s jednog proceduralnog koraka na drugi. One se šalju na vašu adresu elektroničke pošte ako se prijavite za uslugu *Minu RT* na estonskom jeziku.

Korištenjem usluge *Minu RT* svatko ima mogućnost postaviti vlastiti korisnički portal na kojemu se mogu dodavati instrumenti u osobnu zbirku poveznica i zatražiti putem portala obavijesti putem elektroničke pošte o novim instrumentima i svim novim dodatnim informacijama.

Je li pristup bazi podataka o estonskom zakonodavstvu besplatan?

Pristup službenom listu *Riigi Teataja* i svim uslugama pružanja pravnih informacija je **besplatan** za korisnike.

Slobodan pristup elektroničkom izdanju službenog lista *Riigi Teataja* omogućen je u prostorijama tijela lokalne vlasti i javnim knjižnicama (približno 600) svim zainteresiranim osobama. Pomoć se također pruža u pretraživanju relevantnih instrumenata. Korisnicima mora biti dopušten besplatan ispis do 20 stranica.

Povijest baze podataka estonskog zakonodavstva

 Riigi Teataja je službena publikacija Republike Estonije, a objavljuje se od 27. studenoga 1918. Objavljivanje *Riigi Teataja* obustavljeno je 1940. godine, a nastavljeno 1990. godine.

Riigi Teataja objavljuje se na internetu od 1996. godine, a od 1. lipnja 2002. *online* inačica ima službeni status.

Od 1. lipnja 2010. *Riigi Teataja* objavljuje se samo na internetu kao službena *online* publikacija. Od tada se ne objavljuje u papirnatom obliku.

U studenom 2010. godine uveden je novi sustav informatičke tehnologije koji je prilagođeniji korisnicima i pruža dodatne pravne informacije. IT sustav razvijen je pod vodstvom Vladina ureda koristeći sredstva iz Europskog fonda za regionalni razvoj.

Sažeci odluka Vrhovnog suda i presuda ECHR-a, razne novosti koje se odnose na pravo općenito i informacije o sudskoj praksi i sudskim ročištima dostupni su na *web*-mjestu službenog lista *Riigi Teataja* od 20. siječnja 2012.

Funkcija pretraživanja nacrtu instrumenata uvedena je krajem 2012. godine.

Od 2013., ažurirane pročišćene inačice svih pravilnika koje su donijela tijela lokalne vlasti objavljene su u listu *Riigi Teataja*.

Od 24. rujna 2013. svim se pravnim instrumentima prilikom objave u službenom listu *Riigi Teataja* dodaju digitalni pečat tijela koje ih donosi i oznaka vremena nastanka.

Web-mjesto lista *Riigi Teataja* na engleskom jeziku pokrenuto je 30. listopada 2013.

Izradit će se poveznica na europski portal N-Lex kao dio razvoja novog elektroničkog IT sustava *Riigi Teataja*.

Posljednji put ažurirano: 17/03/2017

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Pravo države članice - Grčka

Na ovoj stranici možete pronaći informacije o pravnom sustavu u Grčkoj.

Izvori prava

Zakonodavstvo

Običajno pravo

Opće prihvaćena pravila međunarodnog prava

Pravo Europske unije

Međunarodne konvencije

Kolektivni ugovori o radu

Objektivna dobra vjera (*Αντικειμενική καλή πίστη*)

Javni moral (*Χρηστά ήθη*)

Običajna i komercijalna uporaba (*Συνήθειες και συναλλακτικά ήθη* — opće norme ponašanja)

Vrste pravnih instrumenata – opis

Ustav

Statut (*Τυπικός νόμος*)

Ostali akti zakonodavne prirode (*Πράξεις νομοθετικού περιεχομένου*)

Nalozi predsjednika (*Προεδρικό διάταγμα*)

Administrativne mjere (*Διοικητικές πράξεις*)

Ugovori o osnivanju Europske unije

Uredbe EU-a

Direktive EU-a

Okvirne odluke EU-a

Međunarodne konvencije

Hijerarhija pravnih propisa

Ustav je najviši pravni akt te je nadređen svim nacionalnim pravnim instrumentima, a slijede ga po hijerarhiji: Statut, nalozi predsjednika te administrativne mjere. Ugovori o osnivanju Europske unije i Ustav nalaze se na istoj hijerarhijskoj razini dok su ostali međunarodni pravni instrumenti nadređeni svim nacionalnim pravnim instrumentima osim Ustavu.

Institucionalni okvir

Institucije odgovorne za donošenje pravnih propisa

U slučaju postojanja potrebe za izmjenom ili dopunom postojećih zakona, propisivanjem novih pravila zakona ili prenošenjem međunarodnih propisa u nacionalno zakonodavstvo,

odgovorni ministar može od posebnog odbora za zakonodavstvo zatražiti izradu nacrtu prijedloga zakona.

Zakonodavni postupak

Nakon što posebni odbor za zakonodavstvo izradi nacrt prijedloga zakona, prijedlog se šalje vladi u središnji odbor za zakonodavstvo u Glavnom tajništvu, čija je dužnost osigurati pravilno provođenje postupka izrade prijedloga zakona te iznijeti primjedbe povezane s njegovom ustavnosti i usklađenosti s međunarodnim pravom.

Prijedlog zakona zatim se izlaže pred Parlamentom, zajedno s obrazloženjem kojim se objašnjava pravna i činjenična osnova prijedloga. Ako provedba prijedloga zakona uključuje trošenje sredstava državnog proračuna, Državni ured za reviziju (*Γενικό Λογιστήριο του Κράτους*) mora podnijeti posebno izvješće o rashodima te usporedno izvješće o rashodima. Prijedlog zakona također treba biti popraćen izvješćem o procjeni svih mjera koje bi mogle uslijediti

kao posljedica njegova stupanja na snagu te izvješće o savjetovanju s javnošću koje je prethodilo podnošenju prijedloga zakona, osim u iznimnim slučajevima.

Predsjednik Parlamenta prijedlog zakona upućuje na razmatranje cijelom Parlamentu ili njegovim stalnim ili privremenim odborima. Na prijedlog odgovornih ministara, predsjednik Republike i po nalogu predsjednika Republike donosi se odredba o provedbi zakona Parlamenta. Tijela upravne vlasti mogu biti opunomoćena posebnim odredbama statuta za poduzimanje mjera kojima se reguliraju sadržaji koji imaju lokalnu važnost ili tehnički te manji značaj. Međunarodne konvencije, u skladu s člankom 28. Ustava, nakon ratifikacije aktom Parlamenta postaju sastavni dio grčkog nacionalnog prava te su nadređene svim suprotnim prethodnim odredbama, s iznimkom odredbi Ustava.

Uredbe EU-a imaju opću primjenu unutar Europske unije; u cijelosti su obvezujuće i izravno se primjenjuju u svim državama članicama Europske unije.

Direktive EU-a uključene su u nacionalno zakonodavstvo Statutom, nalogom predsjednika ili odlukom ministara.

U roku od mjesec dana nakon što Parlament donese zakon, potpisuju ga odgovorni ministri, a zatim ga potpisuje predsjednik Republike te objavljuje njegovo donošenje.

Iz samog zakona mora biti jasno vrijeme njegova stupanja na snagu. U suprotnom, u skladu s člankom 103. Uvodnog akta Građanskog zakona, zakon stupa na snagu 10 dana nakon njegova objavljivanja u Narodnim novinama (*Εφημερίδα της Κυβερνήσεως*).

Akt kojim se ratificira konvencija stupa na snagu, u pravilu, njegovim objavljivanjem u Narodnim novinama, dok konvencija stupa na snagu na datum koji je u njoj naveden.

Na [web-mjestu grčkog Parlamenta](#) mogu se naći svi zakoni doneseni od 22. listopada 1993. godine nadalje. Štoviše, na [web-mjestu Nacionalne tiskare \(Εθνικό Τυπογραφείο\)](#), može se koristiti opcija „Pretraživanje” (*Αναζήτηση*) za pronalaženje popisa donesenih zakona i naloga za svaku godinu od 1890. Popis također sadržava informacije o vrsti zakona i naloga te detalje o Narodnim novinama u kojima su objavljeni.

Pravo inicijative povezane s izmjenama zakonima Parlamenta ima ministar u čijoj je nadležnosti predmet zakona.

Zakon Parlamenta ostaje na snazi dok se ne ukine novim zakonom.

Pravne baze podataka

[Potpuna pravna baza podataka](#) vlasništvo je i odgovornost Nacionalne tiskare.

Pristup bazi podataka je besplatan (u skladu s člankom 7. Akta br. 3861/2010, objavljenog u Narodnim novinama FEK A/112/13 7 10).

[Potpuna pravna baza podataka](#) vlasništvo je i odgovornost Intracom-a i HOL-a.

Korištenje baze podataka naplaćuje se.

[Web-mjesto Državnog sudbenog vijeća](#)

Pristup bazi podataka je besplatan.

Korisne poveznice

[Grčki parlament](#)

[Nacionalna tiskara](#)

Posljednji put ažurirano: 02/07/2019

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Pravo države članice - Hrvatska

Ustav Republike Hrvatske

[Ustav Republike Hrvatske](#)

Najvažniji zakoni iz područja kaznenog prava

Kazneni zakon (NN [125/11](#), [144/12](#), [56/15](#), [61/15](#), [101/17](#) i [118/18](#))

S prvim danom 2013. godine stupio je na snagu novi Kazneni zakon koji donosi novine kao što su veće kazne i dulji rokovi zastare te uvodi nova kaznena djela kao što su neisplata plaća, objesna vožnja i nedopuštene igre na sreću. Izmjenama i dopunama Kaznenog zakona iz prosinca 2012. godine, posjedovanje droge za osobne potrebe prebačeno je iz sfere kaznene odgovornosti u sferu prekršajne odgovornosti.

Kazneni zakon se dijeli na opći i posebni dio:

A) Opći dio Kaznenog zakona sadrži odredbe koje važe za sva kaznena djela. One uređuju opće pretpostavke kažnjivosti, kazne i kaznenopravne sankcije.

B) Posebni dio Kaznenog zakona sadrži opise pojedinih kaznenih djela i kazne koje se za njih mogu izreći, a tu spadaju i kaznena djela i za njih propisane kazne koje se nalaze u drugim zakonima. Djela propisana u hrvatskom Kaznenom zakonu su:

kaznena djela protiv čovječnosti i ljudskog dostojanstva

kaznena djela protiv života i tijela

kaznena djela protiv ljudskih prava i temeljnih sloboda

kaznena djela protiv radnih odnosa i socijalnog osiguranja

kaznena djela protiv osobne slobode

kaznena djela protiv privatnosti

kaznena djela protiv časti i ugleda

kaznena djela protiv spolne slobode

kaznena djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta

kaznena djela protiv braka, obitelji i djece

kaznena djela protiv zdravlja ljudi

kaznena djela protiv okoliša

kaznena djela protiv opće sigurnosti

kaznena djela protiv sigurnosti prometa

kaznena djela protiv imovine

kaznena djela protiv gospodarstva

kaznena djela protiv računalnih sustava, programa i podataka

kaznena djela protiv krivotvorenja

kaznena djela protiv intelektualnog vlasništva

kaznena djela protiv službene dužnosti

kaznena djela protiv pravosuđa

kaznena djela protiv javnog reda

kaznena djela protiv biračkog prava

kaznena djela protiv republike hrvatske

kaznena djela protiv strane države ili međunarodne organizacije

kaznena djela protiv oružanih snaga republike hrvatske

Zakon o kaznenom postupku (NN 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 - Odluka i Rješenje USRH, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14 i 70/17)

Ovaj Zakon utvrđuje pravila kojima se osigurava da nitko nedužan ne bude osuđen, a da se počinitelju kaznenog djela izrekne kazna ili druga mjera uz uvjete koje predviđa zakon i na temelju zakonito provedenog postupka pred nadležnim sudom.

Kazneni progon i postupak može se voditi i završiti samo prema pravilima i pod uvjetima propisanim zakonom.

U Zakon o kaznenom postupku u pravni poredak Republike Hrvatske prenesene su sljedeći propisi EU:

Direktiva 2010/64/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 20. listopada 2010. o pravu na tumačenje i prevođenje u kaznenim postupcima (SL L 280, 26. 10. 2010.),

Direktiva 2011/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2011. o prevenciji i borbi protiv trgovanja ljudima i zaštiti žrtava trgovanja ljudima (SL L 101, 15. 4. 2011.),

Direktiva 2011/93/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o borbi protiv seksualne zlouporabe i seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije (SL L 335, 17. 12. 2011.),

Direktiva 2012/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2012. o pravu na informaciju u kaznenom postupku (SL L 142, 1. 6. 2012.),

Okvirna odluka Vijeća 2008/977/PUP od 27. studenoga 2008. o zaštiti osobnih podataka obrađenih u okviru policijske i pravosudne suradnje u kaznenim predmetima (SL L 350, 30. 12. 2008.)

Direktiva 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP (SL L 315, 14. 11. 2012.),

Direktiva 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhitbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima (SL L 294, 6. 11. 2013.),

Direktiva 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji (SL L 127, 29. 4. 2014.),

Direktiva 2014/62/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o kaznenopravnoj zaštiti eura i drugih valuta od krivotvorenja, kojom se zamjenjuje Okvirna odluka Vijeća 2000/383/PUP (SL L 151, 21. 5. 2014.).

Kazneni postupak se provodi na zahtjev ovlaštenog tužitelja.

Za djela za koja se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti ovlašteni tužitelj je državni odvjetnik, a za djela za koja se kazneni postupak pokreće po privatnoj tužbi ovlašteni tužitelj je privatni tužitelj. Za kaznena djela za koja je to propisano zakonom državni odvjetnik pokreće kazneni postupak samo na prijedlog žrtve. Ako zakonom nije drukčije propisano, državni odvjetnik je dužan pokrenuti kazneni postupak ako postoji osnovana sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo za koje se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti, a nema zakonskih smetnji za progon te osobe.

Ako državni odvjetnik ustanovi da nema osnova za pokretanje ili provođenje kaznenog progona, na njegovo mjesto može stupiti žrtva u ulozi oštećenika kao tužitelja uz uvjete određene ovim Zakonom.

Zakon o pravnim posljedicama osude, kaznenoj evidenciji i rehabilitaciji (NN 143/12, 105/15)

Ovim Zakonom uređuju se pravne posljedice osude, ustrojstvo, vođenje, dostupnost, davanje i brisanje podataka iz kaznene evidencije i međunarodna razmjena podataka iz kaznenih evidencija te rehabilitacija.

Ovaj Zakon sadrži odredbe koje su u skladu sa sljedećim aktima Europske unije:

Okvirna Odluka Vijeća 2009/315/PUP od 26. veljače 2009., o organizaciji i sadržaju razmjene informacija iz kaznene evidencije između država članica

Odluka Vijeća 2009/316/PUP od 6. travnja 2009., o uspostavi Europskog informacijskog sustava kaznene evidencije (ECRIS) na temelju članka 11. Okvirne Odluke 2009/315/PUP.

U Republici Hrvatskoj kaznenu evidenciju ustrojava i vodi ministarstvo nadležno za pravosuđe koje je ujedno i središnje tijelo za razmjenu tih podataka s drugim državama (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).

Kaznena evidencija vodi se za fizičke i pravne osobe (u daljnjem tekstu: osobe) koje su za kaznena djela pravomoćno osuđene u Republici Hrvatskoj.

Kaznena evidencija vodi se i za državljane Republike Hrvatske i za pravne osobe sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koje su za kaznena djela pravomoćno osuđene izvan Republike Hrvatske, ako su ti podaci dostavljeni Ministarstvu.

U okviru kaznene evidencije sadržan je i popis pravomoćno osuđenih osoba za kaznena djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta i ostalih kaznenih djela iz članka 13. stavka 4. ovoga Zakona.

Najvažniji zakonodavni akti građanskog prava u Republici Hrvatskoj su:

Zakon o obveznim odnosima (NN br. 35/05, 41/08 i 125/11)

Zakonom uređuju osnove obveznih odnosa (opći dio) te ugovorni i izvanugovorni obvezni odnosi (posebni dio).

Sudionici u prometu slobodno uređuju obvezne odnose, a ne mogu ih uređivati suprotno Ustavu Republike Hrvatske, prisilnim propisima i moralu društva.

Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (NN 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12 i 152/14.)

Ovaj Zakon uspostavlja opće uređenje pripadanja stvari osobama; pravila ovoga Zakona primjenjivat će se i na pripadanje stvari koje su podvrgnute nekom posebnom pravnom uređenju, ako nisu s tim uređenjem u suprotnosti.

Što god je zakonom određeno za pravo vlasništva i vlasnike, vrijedi na odgovarajući način i za sva druga stvarna prava, ako za njih nije što posebno određeno zakonom niti proizlazi iz njihove pravne naravi.

Zakon o nasljeđivanju (NN br. 48/03, 163/03, 35/05 - Zakon o obveznim odnosima i 127/13)

Ovim se Zakonom uređuje pravo nasljeđivanja, te pravila po kojima sud, druga tijela i ovlaštene osobe postupaju u nasljednim stvarima.

Zakon o zemljišnim knjigama (NN br. 91/96, 68/98, 137/99, 114/01, 100/04, 107/07, 152/08, 126/10, 55/13, 60/13 i 108/17)

Zakonom se uređuju pitanja vezana uz pravno stanje nekretnina na području Republike Hrvatske, mjerodavnom za pravni promet, uređuje se način i oblik vođenja zemljišnih knjiga (gruntovnica), ako za neka zemljišta nije što posebno određeno.

Zakon o pamičnom postupku (NN, br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 96/08, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11 - pročišćeni tekst, 25/13 i 89/14)

Ovim se Zakonom uređuju pravila postupka na temelju kojih sud raspravlja i odlučuje u sporovima o osnovnim pravima i obvezama čovjeka i građanina, o osobnim i obiteljskim odnosima građana te u radnim, trgovačkim, imovinskim i drugim građanskopravnim sporovima, ako zakonom nije za neke od tih sporova određeno da u njima sud rješava po pravilima kojega drugog postupka.

Ovršni zakon (NN br. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16 i 73/17)

Ovim se Zakonom uređuje postupak po kojemu sudovi i javni bilježnici provode prisilno ostvarenje tražbina na temelju ovršnih i vjerodostojnih isprava (ovršni postupak) te postupak po kojemu sudovi i javni bilježnici provode osiguranje tražbina (postupak osiguranja), ako posebnim zakonom nije drukčije određeno. Ovim se Zakonom uređuju i materijalopravni odnosi koji se zasnivaju na temelju ovršnih postupaka i postupaka osiguranja.

Ostale poveznice

[Više informacija](#)

Posljednji put ažurirano: 03/06/2019

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Naši prevoditelji trenutavno pripremaju jezičnu inačicu koju vidite.

Sljedeći jezici već su prevedeni.

Pravo države članice - Latvija

U ovom ćete odjeljku pronaći informacije o latvijskom pravnom sustavu.

Izvori prava

Latvija ima kontinentalni europski pravni sustav. Pisano zakonodavstvo najvažniji je pravni izvor.

Zakonodavstvo

Odnosi između tijela osnovanih u skladu s javnim pravom i fizičkih osoba ili ostalih nositelja prava uređeni su zakonodavstvom (*ārējie normatīvie akti*).

Vrste zakonodavstva, u padajućem redoslijedu prema pravnom statusu:

Ustav Republike Latvije;

zakon: zakoni koje donosi parlament;

uredbe kabineta ministara;

propisi latvijske središnje banke, Povjerenstva za financijsko tržište i tržište kapitala i Povjerenstva za javna poduzeća (u latvijskome pravnom sustavu ti

propisi imaju jednak status kao i uredbe koje je donio kabinet ministara);

obvezujući propisi tijela lokalne vlasti.

Odredbe prava Europske unije primjenjuju se u skladu sa svojim položajem u hijerarhiji zakonodavnih akata. Pri primjeni odredaba prava EU-a, tijela i sudovi u obzir moraju uzeti sudsku praksu Europskog suda.

Odredbe međunarodnog prava primjenjuju se neovisno o izvoru u skladu sa svojim položajem u hijerarhiji zakonodavnih akata. Ako se utvrdi da su odredba međunarodnog prava i odredba latvijskog prava jednakog statusa u hijerarhiji nekompatibilne, primjenjuje se odredba međunarodnog prava.

Zakoni i uredbe kabineta ministara obvezujući su na cjelokupnom području Latvije i nemoguće se pozvati na njihovo nepoznavanje. Nepoznavanje zakona i uredbi kabineta ministara ne oslobađa nikoga od obveze postupanja u skladu s njima.

Obvezujući propisi tijela lokalne vlasti obvezujući su za sve fizičke i pravne osobe u odgovarajućem upravnom području.

Tijela ovlaštena izdati zakonodavni akt su:

državljeni Latvije u trenutku izvršavanja svojih zakonodavnih ovlasti (desetina glasačkog tijela može predati parlamentu nacrt zakona; državljani Latvije mogu sudjelovati i u referendumu);

parlament (*Saeima*) ovlašten je donositi zakone;

kabinet ministara ovlašten je donositi uredbe u slučajevima kada je za to ovlašten zakonom;

latvijska središnja banka, Povjerenstvo za financijsko tržište i tržište kapitala i Povjerenstvo za komunalna poduzeća mogu donositi propise kada su za to

ovlašteni zakonom;

tijela lokalne vlasti mogu donositi propise u slučajevima kada su za to ovlaštena zakonom.

Interna pravila tijela vlasti

Interna pravila tijela vlasti (*iekšējie normatīvie akti*) donosi tijelo uređeno javnim pravom radi utvrđivanja postupaka za vlastite interne aktivnosti ili aktivnosti tijela koja su mu podređena ili radi objašnjavanja postupka primjene općeg zakonodavstva u okviru vlastitih aktivnosti. Interna pravila tijela vlasti nisu obvezna za fizičke osobe. Ako tijelo donese odluku u odnosu na fizičke osobe, u toj odluci ne mora se upućivati na interno pravilo javnog postupka.

Vrste internih pravila tijela vlasti jesu:

ustrojstvo tijela (*nolikums*), kojim se određuje njegova unutarnja struktura i organizacija;

interna postupovna pravila (*reglaments*): njima se utvrđuje struktura odjela unutar tijela i njihov rad;

preporuke (*ieteikumi*): njima se utvrđuju postupci za korištenje diskrecijskog prava odobrenog prema zakonu te internih pravila tijela vlasti predviđanjem jedinstvenog djelovanja u sličnim okolnostima; u određenim slučajevima preporuke se mogu odbaciti ako za to postoji dostatno obrazloženje;

upute (*instrukcija*): njima se određuje kako će se primjenjivati opće zakonodavstvo i opća pravna načela;

unutarnji propisi (*iekšējie noteikumi*): njima se određuje postupak za donošenje upravnih odluka, način na koji službenici i ostalo osoblje izvršavaju svoje dužnosti, pravila ponašanja, sigurnost na radu i ostala pitanja koja se odnose na rad dotične institucije.

Sve vrste internih pravila javnih postupaka imaju jednak pravni status. Ako su interna pravila javnih postupaka međusobno neusklađena, primjenjuje se akt više institucije ili službene osobe.

Tijela ovlaštena za izdavanje internih pravila javnih postupaka jesu:

kabinet ministara;

član kabineta ministara;

tijelo koje upravlja javnom ustanovom

načelnik tijela.

Izvori prava: kategorije

Izvori prava mogu se podijeliti na sljedeće kategorije:

zakoni i propisi (*normatīvie akti*): pravni akti kojima se utvrđuju pravni propisi, kojima stupaju na snagu ili ih se izmjenjuje ili poništava; zakoni i propisi mogu se klasificirati kao zakonodavstvo ili interna pravila tijela vlasti;

opća pravna načela; pisana (u okviru zakona i propisa) ili nepisana temeljna pravila kojima se uređuje objektivna zakonitost društvenog života;

običajno pravo: pravila ponašanja koja su se razvila uslijed stvarne primjene kroz povijest; običajno pravo primjenjuje se pri razvoju pojedinih prava i

tumačenju pravnih odredbi ako pitanje nije uređeno zakonom ili drugim zakonodavstvom;

sudska praksa: presude sudskih tijela koje sadržavaju točne i vrijedne zaključke suda kojima se mogu koristiti suci u ostalim predmetima za obrazloženje svoje presude;

pravna teorija (*doktrina*): korpus potvrđenog akademskog mišljenja koje daje tumačenje pravnih odredbi, njihova podrijetla i primjene; na pravnu teoriju upućuje se u osnovama presuda suda i javnih upravnih tijela.

Hijerarhija pravnih izvora:

primarni pravni izvori

zakoni i propisi: to su izvori prava s najvišim pravnim statusom; primjenjuju se u skladu sa svojim položajem u hijerarhiji zakonodavnih akata;

opća pravna načela; taj se pravni izvor koristi ako predmet nije uređen zakonom ili propisom; opća pravna načela koriste se za tumačenje zakona i propisa; među općim pravnim načelima ne postoji hijerarhija: svi imaju jednak pravni status;

običajno pravo: primjenjuje se pri razvoju pojedinih prava i tumačenju pravnih odredbi ako predmet nije uređen zakonom ili ostalim zakonodavstvom.

Sekundarni pravni izvori

sudska praksa: sudske presude koje su u skladu s postupovnim pravima obvezujuće na sudovima koji razmatraju tužbe; te presude imaju pravnu snagu, obvezujuće su za sve stranke i treba ih se poštovati jednako kao i kodificirano pravo.

Presude Ustavnog suda obvezujuće su za sva tijela državne i lokalne vlasti, institucije i službenike, uključujući sudove, te za sve fizičke i pravne osobe.

Pravna odredba (ili akt) za koji je Ustavni sud utvrdio da nije usklađena s pravnom odredbom višeg statusa smatra se ništavnom od datuma objave presude Ustavnog suda, osim ako Ustavni sud presudi drukčije.

Ako Ustavni sud utvrdi da je međunarodni sporazum koji je Latvija potpisala ili sklopila protuustavan, kabinet ministara mora pokrenuti izmjenu sporazuma, otkazati ili suspendirati sporazum ili istupiti iz njega.

Ako odluka Ustavnog suda kojom se zaključuje predmet sadržava tumačenje pravne odredbe, tumačenje je obvezujuće za sva tijela državne i lokalne vlasti, institucije i službenike, sudove, te fizičke i pravne osobe.

na pravnu se teoriju osobito upućuje u obrazloženjima sudskih presuda i odlukama javnih upravnih tijela; pravna teorija nema pravnu snagu i nema jedinstvenu primjenu.

Institucionalni okvir

Tijela ovlaštena donositi zakone

Pravo donošenja zakona imaju **Saeima** i **državljeni Latvije** koji imaju pravo sudjelovanja na referendumu.

Kabinet ministara može donijeti zakon u obliku uredbe (*noteikumi*) u sljedećim predmetima:

na temelju ovlaštenja utvrđenog zakonom;

kako bi se odobrio međunarodni sporazum ili njegov nacrt, otkazao međunarodni sporazum ili se suspendirao, osim ako je Ustavom ili zakonom predviđeno drukčije;

ako je potrebno, za primjenu zakonodavnih akata Europske unije te ako predmetno pitanje nije uređeno zakonom; tim propisima ne smiju se kršiti temeljna prava fizičkih osoba.

Latvijska središnja banka, **Povjerenstvo za financijsko tržište i tržište kapitala** i **Povjerenstvo za javna poduzeća** mogu donositi zakone (propise, *noteikumi*) samo na temelju ovlaštenja utvrđenog zakonom i u okviru svojih nadležnosti.

Tijela lokalne vlasti mogu donositi zakone (obvezujuće odredbe) na temelju zakona ili uredbi kabineta ministara.

Postupak sastavljanja novih zakona i propisa

U ovom je odjeljku dan kratak pregled postupka sastavljanja novog zakonodavstva.

Proglašeni zakon

Podnošenje nacrta zakona parlamentu

Predsjednik, kabinet ministara, parlamentarni odbori i najmanje pet zastupnika u parlamentu, te jedna desetina glasačkog tijela u skladu s postupcima predviđenima Ustavom mogu parlamentu podnositi nacрте zakona.

Razmatranje i donošenje nacrta zakona u parlamentu

Parlament razmatra nacrt zakona u tri čitanja. Nacrt zakona koji je hitan, nacrt državnog proračuna, izmjene državnog proračuna i nacrt zakona kojim se predviđa donošenje međunarodnog sporazuma donose se na drugom čitanju.

Nacrt zakona smatra se donesenim i postaje zakon ako je razmatran u tri čitanja ili, u gore navedenim slučajevima, ako je razmatran u dva čitanja te je o njemu glasano, a dobio je većinu glasova prisutnih zastupnika u parlamentu.

Proglašavanje zakona

Predsjedništvo (*Prezidijs*) parlamenta (*Saeima*) prosljeđuje sve zakone predsjedniku na proglašavanje.

Predsjednik proglašava zakone koje donese *Saeima* najranije desetoga dana i najkasnije dvadeset i prvoga dana nakon njihova donošenja. Zakon stupa na snagu četrnaestoga dana nakon njegova proglašenja (objave) u službenom listu *Latvijas Vēstnesis*, osim ako je zakonom predviđen drugi rok.

Pravo suspendiranja proglašenja zakona

Predsjednik ima ovlasti zatražiti ponovno razmatranje zakona ili odgoditi njegovo objavljivanje do dva mjeseca.

Predsjednik ima pravo zatražiti ponovno razmatranje zakona na vlastitu inicijativu, ali može samo odgoditi objavu zakona ako tako zatraži najmanje trećina svih zastupnika u parlamentu. Predsjednik ili trećina svih zastupnika u parlamentu mogu iskoristiti navedena prava u roku od deset dana nakon što *Saeima*

Zakon suspendiran u skladu s navedenim postupkom upućuje se na izglasavanje nacionalnim referendumom, ako to zatraži najmanje jedna desetina glasačkog tijela postupkom prikupljanja potpisa. Međutim, ako se takav zahtjev ne primi u roku od dva mjeseca, zakon se objavljuje. Referendum se ne održava ako parlament još jednom glasa o pitanju i najmanje tri četvrtine svih zastupnika u parlamentu izglasaju donošenje.

Zakon koji donosi *Saeima* i suspendira predsjednik može se odbiti referendumom ako najmanje polovina glasača koji su sudjelovali u prethodnim parlamentarnim izborima sudjeluje na referendumu, a većina ih glasa u korist odbijanja zakona.

Međutim, ne mogu svi zakoni biti stavljeni na referendum. Proračun i zakoni o zajmovima, porezima, carinama, željezničkim tarifama, vojnoj službi, objavi i započinjanju rata, sklapanju mirovnog sporazuma, objavi i ukidanju izvanrednog stanja, sporazumu o mobilizaciji i demobilizaciji te sporazumima sa stranim zemljama ne mogu se izglasavati referendumom.

Stupanje na snagu

Zakon stupa na snagu četrnaestog dana nakon njegova objavljivanja u službenom listu *Latvijas Vēstnesis*, osim ako je zakonom predviđen drukčiji rok. Vremensko ograničenje za stupanje na snagu zakona počinje dan nakon objave tog zakona.

Otkazivanje proglašenog zakona

Proglašeni zakon prestaje biti na snazi u sljedećim okolnostima:

pri stupanju na snagu proglašenog zakona kojim se stavlja izvan snage raniji proglašeni zakon;

pri stupanju na snagu prijelazne odredbe drugog proglašenog zakona kojim se predviđa stavljanje izvan snage ranije proglašenog zakona;

pri stupanju na snagu presude Ustavnog suda kojom se ukida mjerodavni zakon;
u slučaju zakona koji se donosi na ograničeno razdoblje ako je to razdoblje isteklo.

Uredbe kabineta ministara

Predaja nacrtu uredbe kabineta ministara

Nacrt uredbe koji sastavlja ministarstvo, državno tajništvo ili javno upravno tijelo koje odgovara premijeru kabinetu ministara može podnijeti član kabineta. Nacrt uredbe koji sastavlja drugo tijelo državne ili lokalne vlasti, nevladina udruga ili socijalni partner, kabinetu ministara može podnijeti načelnik mjerodavnog tijela ili član kabineta koji je nadležan za odgovarajuće područje, sektor ili podsektor.

Razmatranje i donošenje nacrtu uredbe kabineta ministara.

Nacrti uredbe kabineta ministara koji su podneseni kabinetu bilježe se i o njima se raspravlja na sastancima državnih tajnika. Nakon što se o uredbi kabineta ministara izvijesti, on se šalje mjerodavnim ministarstvima na odobrenje i ako je potrebno, ostalim mjerodavnim institucijama. Ministarstvo pravosuđa i Ministarstvo financija daju svoje mišljenje o svim nacrtima zakona. Predstavnici nevladinih organizacija mogu svoja mišljenja predati tijekom postupka odobravanja.

Usuglašeni nacrti uredbi razmatraju se na sjednici kabineta ministara, a o onima o kojima nije postignut sporazum raspravlja se na sjednici odbora kabineta ministara. Svi projekti dogovoreni na sjednici odbora kabineta ministara upućuju se na sjednicu kabineta na daljnje razmatranje. Ako kabinet ministara podupre nacrt uredbe, on se smatra donesenim i postaje uredba kabineta ministara.

Proglašavanje uredbe kabineta ministara

Uredbe kabineta ministara proglašavaju se objavom u službenom listu *Latvijas Vēstnesis*.

Stupanje na snagu uredbe kabineta ministara

Uredbe kabineta ministara stupaju na snagu dan nakon njihova objavljivanja u službenom listu *Latvijas Vēstnesis*, osim ako je zakonom predviđeno drukčije.

Otkazivanje uredbe kabineta ministara

Uredbe kabineta ministara prestaju biti na snazi u sljedećim okolnostima:

- pri stupanju na snagu uredbi kabineta ministara kojima se stavlja izvan snage ranija uredba kabineta ministara;
- pri stupanju na snagu zaključne odredbe uredbe kabineta ministara kojim se stavlja izvan snage ranija uredba kabineta ministara;
- ako odredba zakona na temelju kojeg je izdana uredba kabineta ministara prestaje biti na snazi;
- pri stupanju na snagu presude Ustavnog suda kojom se poništava odgovarajuća uredba kabineta ministara;
- u slučaju uredbe kabineta ministara donesene na ograničeno vrijeme, ako istekne razdoblje u kojem je predviđeno da će biti na snazi.

Propisi latvijske središnje banke, Povjerenstva za financijsko tržište i tržište kapitala i Povjerenstva za javna poduzeća

Postupak proglašavanja, stupanje na snagu i poništavanje propisa latvijske središnje banke, Povjerenstva za financijsko tržište i tržište kapitala i Povjerenstva za javna poduzeća jednak je postupcima za proglašavanje, stupanje na snagu i poništavanje uredbe kabineta ministara.

Obvezujući propisi tijela lokalne vlasti

Predaja nacrtu obvezujućeg propisa tijela lokalne vlasti lokalnom vijeću

Nacrt obvezujućeg propisa tijela lokalne vlasti lokalnom vijeću može predati predsjednik vijeća, odbor vijeća, članovi vijeća, osoba koja je zatražila izvanrednu sjednicu ili načelnik gradske, općinske ili župne uprave.

Razmatranje i donošenje nacrtu obvezujućih propisa tijela lokalne vlasti

Nacrti obvezujućih propisa tijela lokalne vlasti donose se i postaju obvezujući ako je više od polovine članova lokalnog vijeća prisutnog na glasanju dalo pozitivan glas, osim ako je drukčije predviđeno zakonom.

Vijeće šalje propise i obrazloženja Ministarstvu za zaštitu okoliša i regionalni razvoj u pisanom i elektroničkom obliku u roku od tri dana od datuma potpisa. Ministarstvo razmatra zakonitost propisa u roku od mjesec dana od njihova zaprimanja i šalje lokalnom vijeću svoje mišljenje.

Ako mišljenje Ministarstva ne sadržava prigovore u odnosu na zakonitost propisa ili u određenom roku lokalnom vijeću nije poslano mišljenje, lokalno vijeće izdaje obvezujuće propise kako su doneseni.

Ako se od Ministarstva dobije mišljenje u kojem je utvrđeno da je propis u cijelosti ili djelomično protuzakonit, lokalno vijeće unapređuje propise u skladu s mišljenjem i izdaje izmijenjene propise. Ako se lokalno vijeće djelomično ili u cijelosti ne slaže s mišljenjem, daje obrazloženje u svojoj odluci i izdaje propise. Propisi se šalju Ministarstvu za zaštitu okoliša i regionalni razvoj u pisanom i elektroničkom obliku u roku od tri dana nakon datuma njihova potpisivanja.

Proglašavanje obvezujućih uredbi kabineta ministara

Lokalno vijeće proglašava obvezujuće propise njihovom objavom u lokalnim novinama ili besplatnoj publikaciji. Gradsko vijeće (*Republikas pilsētas dome*) proglašava obvezujuće propise njihovim objavljivanjem u službenom listu *Latvijas Vēstnesis*. Uz propise se objavljuje obrazloženje.

Nakon njihova stupanja na snagu, propisi se objavljuju na internetu na *web*-mjestu tijela lokalne vlasti. Obvezujući propisi općinskih vijeća (*novada domes*) dostupni su u zgradi općinskog vijeća i u upravnoj župi ili u uredima gradske uprave.

Ministarstvo za zaštitu okoliša i regionalni razvoj objavljuje obvezujuće propise tijela lokalne vlasti na svojem *web*-mjestu.

Stupanje na snagu obvezujućeg propisa tijela lokalne vlasti

Obvezujući propisi stupaju na snagu na dan nakon njihove objave u novinama ili besplatnoj publikaciji, osim ako je naveden dan kasnijeg stupanja na snagu.

Otkazivanje obvezujućih propisa tijela lokalne vlasti

Obvezujući propisi tijela lokalne vlasti prestaju biti na snazi u sljedećim okolnostima:

- pri stupanju na snagu obvezujućih propisa kojima se prethodni propis stavlja izvan snage;
- pri stupanju na snagu zaključnih odredbi ostalih obvezujućih propisa kojima se prethodni propis stavlja izvan snage;
- ako odredba zakona ili propisa višeg stupnja ili propisa na temelju kojeg je izdan mjerodavni obvezujući propis stupa izvan snage;
- stupanjem na snagu presude Ustavnog suda kojom se poništava odgovarajući propis;
- u slučaju donošenja obvezujućeg propisa na određeno vrijeme, ako predviđeno razdoblje njegova važenja istekne.

Pravne baze podataka

Latvijas Vēstnesis, službeni list Republike Latvije

Službena publikacija *Latvijas Vēstnesis*, službeni je list Republike Latvije. Objavljivanje informacija u službenom listu smatra se njihovim službenim objavljivanjem.

Službeno objavljivanje vjerodostojno je i pravno obvezujuće.

Nitko se ne može pozvati na neznanje o postojanju pravnog akta ili njegove službene objave u službenom listu.

Od 1. srpnja 2012. službeni list *Latvijas Vēstnesis* službeno se objavljuje u elektroničkom obliku na *web*-stranicama <https://www.vestnesis.lv/>. Informacije objavljene na *web*-mjestu <https://www.vestnesis.lv/> do tog datuma samo su za informativne potrebe. Objava tih informacija u tiskanoj verziji službenog lista *Latvijas Vēstnesis* predstavlja njihovu službenu objavu.

Pročišćeno zakonodavstvo

Pročišćeni zakoni, uredbe kabineta ministara te ostali zakoni i propisi dostupni su na *web*-mjestu latvijskog zakonodavstva <http://www.likumi.lv/>. Svi pročišćeni zakoni i propisi objavljeni na *web*-mjestu samo su za informativne potrebe. *Web*-mjesto održava službeni izdavač [VSIA Latvijas Vēstnesis](#).

Službeni izdavač

Izdavač prethodnog službenog lista *Latvijas Vēstnesis* nastavio je izdavati službeni list jednakog naziva: [VSIA Latvijas Vēstnesis](#).

Službeni izdavač djeluje u skladu s međunarodnim standardima ISO 9001:2008 (sustav upravljanja) i ISO 270001:2005 (sigurnost podataka).

Može li se bazi podataka pristupiti besplatno?

Da, *Latvijas Vēstnesis* je dostupan besplatno. Elektronička arhiva službenog lista Latvijas Vēstnesis dostupna je **besplatno** također. Pristup *web*-mjestu pročišćenog zakonodavstva besplatan je.

Poveznice

[Saeima \(Parlament\) Republike Latvije](#), [Vlada Republike Latvije](#), [Latvijska središnja banka](#), [Povjerenstvo za financijsko tržište i tržište kapitala](#), [Povjerenstvo za javna poduzeća](#), [Latvijska tijela lokalnih vlasti](#), [Službeni list Latvijas Vēstnesis](#), <http://www.likumi.lv/>

Posljednji put ažurirano: 07/01/2016

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Pravo države članice - Litva

Na ovoj stranici možete pronaći informacije o litavskom pravnom sustavu te pregled litavskog prava.

Izvori prava

Izvori prava službena su sredstva kojima se pravne odredbe prenose i utvrđuju.

Pravni akt službeni je pisani dokument koji je donijela nadležna državna institucija i u kojemu se utvrđuju i objašnjavaju pravne odredbe ili se navodi osnova na kojoj su pravne odredbe primjenjive u pojedinačnom predmetu. Ovisno o prirodi pravnih informacija koje su u njima utvrđene, pravni akti uključuju sljedeće:

Zakonodavne instrumente – to su odluke državnih institucija izražene u pisanom obliku kojima se utvrđuju, izmjenjuju ili stavljaju izvan snage pravila opće prirode koja su primjenjiva na neodređenu skupinu adresata, a odobrava ih država. Zakonodavni instrumenti podijeljeni su u dvije kategorije:

Zakone, najviše među svim pravnim aktima, koje donosi Parlament Republike Litve [*Seimas*] ili se donose nacionalnim referendumom, a određuju opće pravne odredbe kojima je namjera urediti glavna područja ljudskog međudjelovanja te imaju najveću pravnu snagu. Zakoni se smatraju glavnim izvorom prava.

Podzakonske instrumente, zakonodavne instrumente donesene na temelju zakona kako bi mu dali konkretan oblik i osigurali njegovu provedbu. Podzakonski instrumenti ne smiju biti neusklađeni sa zakonima. Oni se sastoje od sljedećeg:

parlamentarnih rezolucija,

vladinih rezolucija,

uputa i naloga odjela ministarstava,

rezolucija i odluka lokalnih tijela i javnih uprava,

drugih instrumenata.

Akte za tumačenje, koji se donose kako bi se pojasnilo značenje i sadržaj primjenjivih pravnih odredbi. Njih donosi institucija nadležna za tumačenje prava.

Pojedinačne provedbene akte, u kojima se provode zahtjevi utvrđeni pravnim aktima. Na jednak način kao zakonodavni instrumenti i pojedinačni provedbeni akti proizvode pravne učinke, ali nemaju jednak status izvora prava jer se njima ne stvaraju opća pravila univerzalne primjene, već su upućeni, u smislu njihova preskriptivnog sadržaja, konkretnim osobama u konkretnim okolnostima te su jednokratni u smislu da više nisu primjenjivi kada dotični društveni odnos (zapošljavanje, otkaz, dodjela mirovine itd.) prestane postojati.

Ostali izvori prava

Osim zakonodavnih instrumenata, izvorima primarnoga prava smatra se i sljedeće:

Opća pravna načela (dobra vjera, pravičnost, individualna odgovornost, razumnost) smatraju se sastavnim dijelom litavskog pravnog sustava, kako za tumačenje zakonskih odredbi, tako i za ispunjavanje praznina u pravu. Osim toga, na temelju članka 135. stavka 1. Ustava Republike Litve, univerzalno priznata načela međunarodnoga prava isto se tako smatraju sastavnim dijelom litavskoga pravnog sustava te su ih litavski sudovi stoga obvezni primjenjivati i voditi se njima.

Pravni običaji, tj. pravila postupanja koje odobrava država i koja su ustaljena u društvu zbog ponovljenog i dugoročnog učinka. Običaji su Građanskim zakonikom Republike Litve utvrđeni kao izravni izvor prava. Mogu se primjenjivati kada se zakonom ili ugovorom izravno predviđa njihova primjena ili ako postoji praznina u pravnom uređenju. Ne smiju se primjenjivati običaji koji su u suprotnosti s općim pravnim načelima ili imperativnim pravnim odredbama.

Sekundarnim izvorima prava smatra se sljedeće:

Sudski presedan, tj. sudska odluka u konkretnom predmetu koju sudovi istog ili nižeg stupnja slijede pri odlučivanju u analognim predmetima. U litavskom pravosuđnom sustavu presedani su više savjetodavne prirode.

Pravna doktrina.

Hijerarhija normi

Hijerarhija pravnih akata sljedeća je:

Ustav,

ustavni zakoni,

ratificirani ugovori,

zakoni,

drugi pravni akti kojima se provode zakoni (akti Predsjednika, Vlade, Ustavnog suda itd.).

Institucionalna organizacija:

Litavski parlament [lit. *Seimas*] jedina je institucija koja ima pravo donositi zakone. Pravni akti koje donese bilo koja druga državna institucija moraju biti u skladu s Ustavom Republike Litve i drugim zakonima.

Druge zakonodavne instrumente može donijeti:

Litavski parlament (rezolucije),

predsjednik (dekrete),

Vlada (rezolucije),

ministarstva i druga tijela Vlade (naloge),

lokalna tijela (odluke, naloge).

Pravne baze podataka

 [Litavsku bazu podataka o pravnim aktima](#) (lit. *Lietuvos teisės aktų duomenų bazė*) vodi i održava **Parlament Republike Litve**.

Ona sadržava sljedeće:

donesene pravne akte,

nacrte pravnih akata,

rezolucije,

zaključke,

druge vrste zakonodavnih instrumenata.

Dokumenti u toj bazi podataka nisu službeni ni pravno obvezujući.

Bazu podataka možete pretraživati na engleskom i litavskom jeziku. Različitim vrstama zakonodavnih dokumenata možete pristupiti klikom na padajući izbornik pored oznake „Type” (vrsta).

Zakonodavstvo i druge pravne dokumente možete pronaći i u [Registru pravnih akata Litve](#) (lit. *Lietuvos teisės aktų registras*). Tu stranicu održava **državno poduzeće Centar registara** (lit. *valstybė įmonė Registrų centras*), a nadzire je **Ministarstvo pravosuđa**. Od 31. kolovoza 2013. registar održava Tajništvo Parlamenta Republike Litve.

Je li pristup bazi podataka besplatan?

Da, pristup je registru i bazi podataka o pravnim aktima Litve **besplatan**.

Posljednji put ažurirano: 18/02/2019

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Pravo države članice - Malta

Ova stranica sadržava informacije o pravnom sustavu Malte.

Izvori prava

Zakoni koje donosi Parlament (primarno zakonodavstvo);

uredbe, pravilnici, nalozi, lokalni propisi (podzakonski akti); i

pravo EU-a, uključujući odluke Suda Europske unije (SEU).

Ustav je temeljni izvor nacionalnog prava kojim se propisuje da zakonske akte donosi Parlament u obliku zakona, ali i da Parlament može prenijeti svoje zakonodavne ovlasti drugim tijelima (tj. ministrima, tijelima vlasti, javnim tijelima itd.) koja su ovlaštena izrađivati podzakonske akte unutar područja nadležnosti koja im je dodijeljena zakonom koji donosi Parlament.

Nacionalni pravni poredak mora se promatrati i u kontekstu zakonodavstva EU-a, a posebno u kontekstu Ugovora o pristupanju.

Na Malti zakone ne pišu suci. Sud tumači pravo sadržano u raznim zakonskim tekstovima. Međutim, to ne znači da sudski presedani nisu mjerodavni.

Ustvari, opće je pravilo da se suci drže ustaljenog načela uspostavljenog kroz sudsku praksu, osim ako to ne mogu zbog nekog ozbiljnog razloga. Praksa je, isto tako, da niži sudovi slijede načela koja je viši sud utvrdio za određena pravna pitanja.

Vrste pravnih instrumenata - opis

I međunarodni ugovori mogu predstavljati dio nacionalnog zakonodavstva Malte.

Europska konvencija o ljudskim pravima

Na temelju jednog zakona malteškog Parlamenta, točnije Zakona XIV. iz 1987., Europska konvencija o ljudskim pravima postala je dijelom malteškog prava. Nijedan malteški zakon ne smije biti u suprotnosti s pravima i slobodama utvrđenima Konvencijom. Ovlašt revizije dana je sudovima.

Hijerarhija nomni

Na nacionalnoj razini, Ustav je najviši zakon u zemlji, iza njega slijede zakoni koje donosi Parlament, koje pak slijede podzakonski akti. Međutim, kao što je gore navedeno, Ugovor o pristupanju i propisi EU-a pravno su obvezujući i na snazi su na Malti kao i u svim državama članicama, te ih se mora uzeti u obzir kao i pravo EU-a općenito.

Institucionalni okvir

Institucije odgovorne za donošenje pravnih pravila

U osnovi je na snazi sustav ustavne regulative kojim se osigurava ravnoteža između zakonodavne, izvršne i sudbene vlasti. Dok u trodiobi vlasti institucije zakonodavne, izvršne i sudbene vlasti obavljaju ovlasti u svojim područjima nadležnosti, sustav ustavne regulative kojim se osigurava ravnoteža u trodiobi vlasti, a koji je Malta naslijedila od engleskih načela vladavine prava, omogućava neometano funkcioniranje pravnog sustava na Malti.

Proces donošenja odluka

Malta slijedi britanski parlamentarni sustav, što ne čudi s obzirom na 180 godina britanske vladavine. Ministar predlaže nacrt zakona, koji se potom objavljuje u Službenom listu za prvo čitanje u Parlamentu. Ovisno o važnosti predmetnog zakona, prethodno se može i ne mora objaviti bijela knjiga. Zastupnički dom potom osniva odbor i nakon drugog čitanja, kada zastupnici imaju mogućnost dati svoje općenite primjedbe vezane uz dotični zakonski akt, u radu odbora posebno se proučava svaki članak i predlažu se moguće izmjene. Kada je okončana faza u kojoj odbor daje svoje prijedloge, prijedlog zakona vraća se u Parlament na konačno, treće čitanje, nakon čega se dostavlja na suglasnost predsjedniku Republike i postaje zakonom.

Opće je pravilo da zakon stupa na snagu na dan njegove objave, osim ako u samom zakonu nije izriječno navedeno da nadležni ministar može proglasiti stupanje na snagu zakona (ili dijela zakona) na neki drugi dan.

Pravne baze podataka

Nacionalna pravna baza podataka: [Zakoni Malte](#) – Pravne usluge

Ovom se bazom podataka omogućava besplatan pristup:

svim nacionalnim zakonskim i podzakonskim aktima;

pravnim publikacijama, uključujući zakone, prijedloge zakona, pravne obavijesti i pravilnike.

Srodne poveznice

 [Zakoni Malte](#)

Posljednji put ažurirano: 20/12/2016

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Pravo države članice - Nizozemska

Ova stranica sadržava informacije o pravosudnom sustavu u Nizozemskoj.

Nizozemska vlada sastoji se od ministara, njihovih državnih tajnika i kralja. Nizozemska je stoga izuzetak među zapadnoeuropskim monarhijama jer u većini njih kralj nije dio vlade. Sveobuhvatnom revizijom Ustava 1848. Nizozemska je postala ustavna monarhija s parlamentarnim sustavom.

Izvori prava

Vrste pravnih instrumenata – opis

Ustav predstavlja okvir za organizaciju nizozemske države i čini osnovu zakonodavstva. Ugovori između Nizozemske i drugih država članica važan su izvor prava. U članku 93. Ustava navodi se da odredbe ugovora i odluka međunarodnih institucija mogu imati izravan učinak u nizozemskom pravnom sustavu te u tom slučaju imaju prednost pred nizozemskim zakonodavstvom. Zakonske mjere koje su na snazi u Kraljevini Nizozemskoj stoga se ne primjenjuju ako nisu u skladu s tim odredbama. Zbog toga su pravila Europske unije utvrđena u ugovorima, uredbama i direktivama važan izvor prava u Nizozemskoj.

Statutom Kraljevine Nizozemske uređuju se odnosi među trima dijelovima Kraljevine (Nizozemske i dvaju prekomorskih dijelova, Nizozemskih Antila i Arube). Zakoni se donose na nacionalnoj razini.

Središnja vlada može na temelju zakonskog ovlaštenja utvrđivati (daljnja) pravila u obliku uredbama vlade i ministarskih uredbama. Mogu se donositi i neovisne uredbe vlade (koje se ne temelje na zakonodavnom aktu), ali one se ne mogu provoditi s pomoću kaznenih mjera.

Ustavom se zakonodavne ovlasti dodjeljuju i nižim tijelima javnog prava (pokrajinama, općinama i odborima za vodoopskrbu).

Opća načela prava važna su za upravnu vlast i za pravosuđe. Ponekad ta načela proizlaze iz zakona, kao primjerice u slučaju Građanskog zakonika (opravdanost i pravednost). Sud se pri donošenju presude može pozvati i na opća načela prava.

Običajno pravo dodatan je izvor prava. U načelu, neki je običaj mjerodavan samo ako zakon upućuje na njega, no sud svejedno može u presudama uzimati u obzir običaje u slučaju sukoba. Običajno pravo ne može biti izvor prava pri utvrđivanju kaznenog djela (članak 16. Ustava).

Pravni je presedan izvor prava stoga što presude imaju šire značenje od određenog predmeta u kojem je izrečena presuda. Presude viših sudova služe kao smjernice. Presude Vrhovnog suda osobito su mjerodavne zato što je zadaća tog suda promicati ujednačenost zakona. U novim će predmetima niži sud stoga pri donošenju svoje presude uzeti u obzir presudu Vrhovnog suda.

Hijerarhija izvora prava

U članku 94. Ustava navodi se da pojedina pravila međunarodnog prava imaju hijerarhijsku prednost te se zakonske odredbe koje nisu u skladu s tim pravilima ne primjenjuju. Europsko pravo po svojoj prirodi ima prednost pred nacionalnim pravom. Zatim slijede Statut, Ustav i akti parlamenta. Oni su nadređeni drugim mjerama. Akte parlamenta zajednički donose vlada i parlament *Staten-Generaal* (izabrani predstavnici naroda).

Propisano je i da zakon može u cijelosti ili djelomično izgubiti svoj učinak samo pod utjecajem naknadno donesenog zakona. Osim toga, postoji opće pravilo tumačenja prema kojem su određeni zakoni nadređeni općim zakonima.

U kontinentalnoj se tradiciji smatra da su pisani zakoni važniji izvor prava od pravnih presedana.

Institucionalni okvir

Tijela nadležna za donošenje pravnih odredaba

Zakonodavni postupak

Ustavom nije predviđena „zakonodavna vlast“. Zakoni se donose zajedničkom odlukom vlade i parlamenta. Zakonodavne prijedloge može podnijeti vlada ili donji dom parlamenta. Državno vijeće savjetuje ih o zakonodavnim prijedlozima te o uredbama vlade. Savjetovanje s ostalim dionicima općenito se provodi dok je zakonodavni prijedlog u pripremi.

Donji dom ima pravo izmjene. Vijeće ministara obično donosi zakonodavne prijedloge te za njih traži preporuku državnog vijeća. Vlada na tu preporuku odgovara sastavljanjem dodatnog izvješća. Vlada zatim kraljevskom porukom šalje zakonodavni prijedlog sa svim izmjenama donjem domu parlamenta.

Prijedlog se može izmijeniti dok se o njemu raspravlja u donjem domu. Nakon što donji dom prihvati prijedlog, o njemu raspravlja gornji dom. U toj fazi daljnje izmjene više nisu moguće; gornji dom može samo prihvatiti ili odbiti zakonodavni prijedlog. Nakon što ga gornji dom prihvati, šef države ratificira prijedlog i on postaje zakon.

Pravne baze podataka

[Overheid.nl](#) središnja je pristupna točka svim informacijama o vladinim organizacijama u Nizozemskoj. Na toj stranici dostupan je pristup sljedećem: službenim publikacijama,

službenim listovima,

parlamentarnim dokumentima.

[Stranica „Wet- en regelgeving“](#) sadržava pročišćeno zakonodavstvo od 1. svibnja 2002.

Je li pristup bazi podataka besplatan?

Pristup je *web*-mjestu i bazi podataka **besplatan**.

Poveznice

[Regering.nl](#), [Ministerie van Buitenlandse Zaken](#), [Tweede Kamer](#)

[Government.nl](#), [Houseofrepresentatives.nl](#)

Posljednji put ažurirano: 23/05/2018

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Izvorna jezična inačica ove stranice [Pt](#) nedavno je izmijenjena. Naši prevoditelji trenutno pripremaju jezičnu inačicu koju vidite.

Pravo države članice - Portugal

Na ovoj stranici pružaju se informacije o pravnom sustavu u Portugalu.

1. Instrumenti ili izvori prava kojima se utvrđuju zakonska pravila

Izvorima prava u Portugalu tradicionalno se smatraju:

(a) ustavni zakoni, koji obuhvaćaju portugalski Ustav, razne ustavne zakone te zakone o izmjenama Ustava.

(b) „pravila i načela općeg ili uvriježenog međunarodnog prava“, „pravila utvrđena u pravovaljano ratificiranim i odobrenim međunarodnim sporazumima“, „pravila koja objavljuju nadležna tijela međunarodnih organizacija kojima Portugal pripada...“, pod uvjetom da su utvrđena u odnosnim konstitucijskim ugovorima“ te „odredbe ugovora kojima se uređuje Europska unija i pravila koja objavljuju njezine ustanove tijekom vršenja dužnosti za koje su odgovorne“ (članak 8. Ustava).

(c) opći zakoni, koji obuhvaćaju zakone koje donosi Skupština Republike, uredbe sa zakonskom snagom koje donosi Vlada i regionalne zakonodavne uredbe koje donose zakonodavne skupštine autonomnih regija Azora i Madeire.

(d) instrumenti koji imaju jednaku pravnu snagu kao zakoni, kao što su akti kojima se odobravaju međunarodne konvencije, ugovori ili sporazumi, opće obvezujuće odluke Ustavnog suda kojima se neke mjere proglašavaju neustavnima ili nezakonitima, kolektivni ugovori o radu i drugi kolektivni instrumenti kojima se reguliraju radni odnosi.

(e) propisi ili zakonodavni instrumenti koji su u hijerarhiji niži od zakona, a služe za dopunjavanje zakona i utvrđivanje detalja kako bi se zakoni mogli primijeniti ili provesti. Oni obuhvaćaju provedbene uredbe, pravilnike, uredbe, regionalne provedbene uredbe, odluke, pravila, ministarske provedbene naloge, izvršne naloge, policijske uredbe koje izdaju državni guverneri te lokalne naloge i propise.

2. Drugi izvori prava

U pogledu dopustivosti i važnosti koju za izradu pisanih zakona imaju drugi izvori prava izvan područja državne političke moći mišljenja se razlikuju ovisno o tome smatraju li se ti izvori sredstvom za uspostavu zakonskih pravila, sredstvom za objavljivanje pravila ili i jednim i drugim. Ponekad se pravi razlika između izravnih i neizravnih izvora, čime se izbjegavaju neke poteškoće koje proizlaze iz razlika u temeljnom pristupu.

Mogućim izvorima prava obično se smatraju:

(a) običaj, drugim riječima ponavljano i uvriježeno usvajanje određenog načina ponašanja koji se općenito smatra obaveznim. Može se smatrati izvorom prava samo u određenim područjima. Pravila donesena na ovaj način mogu se, primjerice, naći u području javnog međunarodnog prava (npr. načelo imuniteta stranih država od progona), međunarodnog privatnog prava i upravnog prava.

(b) sudska praksa, odnosno skup načela koja proizlaze iz sudskih presuda i odluka; koju neki ne smatraju autentičnim izvorom prava, već značajnom samo za pojašnjenje značenja pravnih odredbi u mjeri u kojoj daje rješenja za probleme tumačenja koja se mogu slijediti i u drugim slučajevima u skladu sa snagom logičnih i tehničkih argumenata na kojima se temelje. Neki autori u ovu kategoriju ne uključuju samo sudske odluke o specifičnim predmetima, nego i sudske presude sa zakonskom snagom (opće obvezujuće odluke Ustavnog suda) jer smatraju da su to sve instrumenti kojima se zapravo stvara opće primjenjivo pravo.

(c) pravo pravičnosti prema kojem su sudovi ovlašteni za formuliranje zakonskih pravila koja odgovaraju specifičnoj prirodi pojedinih predmeta koje ispituju, oslanjajući se na opća načela pravde te etičnost suca. „Sudovi mogu donijeti odluku na temelju pravičnosti samo kada: (a) to dopušta neka pravna odredba, (b) postoji sporazum između strana i moguće je podnoženja žalbe višem sudu, (c) se strane prethodno dogovore o oslanjanju na pravičnost”, članak 4. Građanskog zakonika.

(d) uporabno pravo, drugim riječima ponavljane društvene prakse koje se ne smatraju obaveznima, ali smatraju se važnima u pravnim transakcijama, osobito u formaliziranju pravnih odnosa, posebno u području trgovine. Uporabno pravo sudovi mogu uzeti u obzir kada to nalaže zakon i kada to nije „u suprotnosti sa načelima dobre vjere” (članak 3. Građanskog zakonika). Stoga se pravna pravila ne mogu stvarati neovisno putem uporabnog prava i mnogi ga ne smatraju autentičnim izvorom prava.

(e) pravna teorija ili mišljenja autorima iz pravnog područja ne bi se trebala smatrati autentičnim izvorom prava, iako imaju važnu ulogu u znanstvenom i tehničkom razvoju pravnog znanja i značajne posljedice na konačan ishod rada osoba odgovornih za tumačenje i primjenu zakonskih pravila.

3. Hijerarhija izvora prava

Kada se govori o hijerarhiji prava, misli se na relativni status različitih instrumenata, odnosno njihov položaj na ljestvici s poretkom.

U vezi s tim neki tvrde da se hijerarhija može ustanoviti samo na temelju metode stvaranja. Prema takvom mišljenju hijerarhija se ne temelji na relativnom statusu zakonskih pravila, nego se uspostavlja između izvora koji su ih stvorili.

U oba slučaja moguće je utvrditi redoslijed prvenstva.

Hijerarhijski je redoslijed različitih izvora popisanih u odjeljku 1. sljedeći:

1. Ustav i ustavni zakoni;
2. pravila i načela općeg ili običajnog međunarodnog zakonodavstva i međunarodnih ugovora (odnosno svi instrumenti navedeni u odjeljku 1. točki b);
3. zakoni i uredbe sa zakonskom snagom;
4. regionalne zakonodavne uredbe;
5. instrumenti koji imaju jednaku pravnu snagu kao zakoni;
6. propisi.

4. Postupci za stavljanje međunarodnih pravila na snagu u Portugalu

Međunarodni zakonodavni instrumenti prenose se u portugalsko pravo u skladu sa sljedećim načelima utvrđenima u članku 8. portugalskog Ustava:

(a) „pravila i načela općeg ili običajnog međunarodnog prava čine sastavni dio portugalskog prava”.

(b) „pravila navedena u pravovaljano ratificiranim međunarodnim ugovorima stupaju na snagu u portugalskom nacionalnom pravu kada se službeno objave i tako ostaje dok god su međunarodno obvezujuća za portugalsku državu”.

(c) „pravila koja objavljuju nadležna tijela međunarodnih organizacija kojima pripada Portugal izravno stupaju na snagu u portugalskom nacionalnom pravu, uz uvjet da su utvrđena u pripadajućim konstitutivnim ugovorima”.

(d) „odredbe ugovora kojima se uređuje Europska unija i pravila koja donose njezine institucije tijekom vršenja dužnosti za koje su odgovorne primjenjuju se u portugalskom nacionalnom pravu u skladu s pravom Unije i prema temeljnim načelima demokratske države koja se temelji na vladavini prava”.

5. Razna nadležna tijela ovlaštena za donošenje zakonskih pravila

Nadležna tijela ovlaštena za donošenje zakonskih pravila jesu Skupština Republike, Vlada, regionalne vlade i zakonodavne skupštine Azora i Madeire, lokalne vlasti te određena upravna tijela.

6. Postupak za donošenje zakonskih pravila

Način na koji se donose pravila razlikuje se u odnosu na posebne postupke koje svako pojedino tijelo odgovorno za njihovo donošenje mora slijediti.

Različite vrste zakonodavnih instrumenata stoga se ostvaruju kroz različite postupke. Dva najslužbenija i najvažnija postupka za donošenje zakonskih pravila opisana su dalje u tekstu.

Najsloženiji postupak, koji uključuje Skupštinu Republike, sastoji se od sljedećih koraka:

(a) pokretanje zakonodavnog postupka: ovlasti za pokretanje zakona imaju „zastupnici, parlamentarne skupine i Vlada te, u skladu s uvjetima i odredbama utvrđenima zakonom, skupine registriranih birača. Ovlasti za pokretanje zakonodavnog postupka povezanog s autonomnim regijama ima odgovarajuća zakonodavna skupština” (članak 167. stavak 1. Ustava);

(b) početno prihvatanje, objavljivanje, registracija, označavanje i procjena: ova faza obuhvaća razmatranje o dopustivosti prijedloga zakona, objavu teksta u Službenom listu Skupštine Republike, administrativnu obradu i, konačno, procjenu sadržaja;

(c) rasprava i odobrenje: to obuhvaća raspravu o općim pitanjima, raspravu o specifičnim točkama, glasovanje o prijedlogu zakona kao cjelini, glasovanje o specifičnim točkama i konačno cjelokupno glasovanje. Kako bi prijedlog zakona bio prihvaćen, može se zahtijevati obična većina, apsolutna većina ili kvalificirana većina;

(d) predsjednik Republike razmatra prijedlog unutar roka utvrđenog zakonom te ga proglašava zakonom ili koristi pravo veta. U potonjem slučaju o mjeri ponovno raspravlja Skupština Republike. Ako je glasovanje potvrđeno ili je došlo do izmjena, tekst se ponovno prosljeđuje predsjedniku radi proglašenja, što mora uslijediti u unaprijed utvrđenom roku. Predsjednik Republike odgovoran je za „proglašavanje zakona, uredbi sa zakonskom snagom i regulatornih uredbi, za nalog za njihovo objavljivanje te za potpisivanje rezolucija Skupštine Republike kojima se odobravaju međunarodni ugovori i drugi vladini ukazi” (članak 134. stavak b Ustava);

(e) objava: nakon što ga proglasi, predsjednik mora naložiti objavu teksta novog zakona u Službenom listu Republike Portugal.

Postupak u kojem Vlada donosi zakonodavne akte sastoji se od sljedećih glavnih koraka:

(a) pokretanje zakonodavnog postupka: nacrt zakona prosljeđuje ured odgovarajućeg ministra;

(b) ispitivanje: tijekom ove faze ministar koji predlaže zakon mora prikupljati mišljenja te se također mora savjetovati s tijelima određenima Ustavom i zakonom;

(c) preliminarna i detaljna procjena: prijedlozi se preispituju i procjenjuju nakon početnog odobravanja;

(d) odobrenje: iako određene vrste zakonodavnih akata ne mora odobriti Vijeće ministara, ono je obično odgovorno za odobravanje nacrta zakona;

(e) razmatranje: „u roku od četrdeset dana od primitka bilo koje vladine uredbe radi proglašavanja, ... predsjednik Republike proglašava uredbu ili iskoristišava pravo na veto. U potonjem slučaju obavješćuje Vladu pisanim putem o razlozima svoje odluke” (članak 136. stavak 4. Ustava);

(f) objava konačnog teksta u Službenom listu Republike Portugal.

7. Postupci za stavljanje nacionalnih pravila na snagu

„Zakoni su pravno obvezujući samo nakon objave u Službenom listu.” Kada se zakon objavi, stupa na snagu po isteku roka navedenog u samom zakonu ili, ako takvo razdoblje nije navedeno, nakon roka utvrđenog u posebnom zakonu” (članak 5. Građanskog zakonika).

U skladu s člankom 2. Zakona br. 74/98 od 11. studenoga 1998., kako je izmijenjen Zakonom br. 26/2006 od 30. lipnja 2006.:

„1. zakonodavni instrumenti i ostali akti opće prirode stupaju na snagu na dan koji je naveden u njima; ni u kojem slučaju ne smiju stupiti na snagu na dan objave;

2. ako datum nije utvrđen, akti navedeni u stavku 1. stupaju na snagu diljem portugalskog teritorija i u inozemstvu peti dan od objave;

3. rok naveden u stavku 2. počinje s prvim danom nakon objave na internetskoj stranici kojom upravlja Imprensa Nacional Casa da Moeda, SA.”

8. Sredstva za rješavanje mogućih proturječja između različitih zakonskih pravila

Najvažniju ulogu u ovom pogledu ima Ustavni sud, koji mora proglasiti neustavnima sva pravila koja su u proturječju s portugalskim Ustavom ili načelima sadržanima u njemu.

Kada razmatraju posebne predmete koji se vode pred njima, sudovi ne smiju primjenjivati odredbe kojima se krši Ustav ili načela koja proizlaze iz njega.

Tijekom postupka tumačenja koji se provodi radi procjene činjenica koje su im dostavljene na razmatranje sudovi moraju riješiti sva proturječja koja su nastala između različitih zakonskih pravila, uvijek uzimajući u obzir navedenu hijerarhiju izvora prava. Pritom moraju promatrati sustav kao jedinstvenu cjelinu zanemarujući propuste i nedosljednosti, posebno one logičke ili semantičke prirode, te pažljivo razmotriti okolnosti u temelju donošenja pravila i specifične uvjete koji vladaju u vrijeme trajanja postupaka, uvijek tražeći minimalnu jezičnu podudarnost, čak i ako je izraz nesavršen, s pristupom u zakonskom aktu i pretpostavljajući da je zakonodavac izabrao „najpravednija” rješenja i „izrazio svoje namjere odgovarajućim terminima” (članak 9. Građanskoga zakonika). U vezi sa proturječjima među pravilima u području privatnoga međunarodnoga prava, objašnjenja su navedena u temi Mjerodavno pravo – Portugal.

Pravne baze podataka

 Digesto je portugalska službena baza podataka i sadržava Službeni list (Diário da República).

Digesto — integrirani sustav pravnih informacija

Vrste pristupa

Besplatan pristup

Pristup *web*-mjestu besplatan je.

Posjetitelji mogu pretraživati bazu prema vrsti, broju i datumu izdanja kako bi pronašli: sažetke i cjelovite tekstove zakonodavnih akata, datume njihova stupanja na snagu.

Pretplatnički pristup

Informacije koje su označene, katalogizirane i organizirane prema različitim naslovima.

Elektronički Diário da República (Službeni list)

Vrste pristupa

Besplatan pristup

Posjetitelji mogu pretraživati bazu prema vrsti, broju i datumu izdanja kako bi pronašli: sažetke i cjelovite tekstove zakonodavnih akata.

Pretplatnički pristup

Pretraživanje prema tekstu

Kratak opis sadržaja

Zakonodavne baze podataka

U Portugalu postoje sljedeće baze podataka o zakonodavstvu:

PCMLEX – središnja baza podataka sustava Digesto

Diário da República, izdanje I

Glavni zakonodavni i upravni akti objavljeni u Službenom listu (Diário da República), izdanje II

LEGAÇOR – regionalna zakonodavna baza podataka Azora

Službeni list Azora, izdanje I

Baze podataka koje se ne odnose na zakonodavstvo

U Portugalu postoje sljedeće baze podataka koje se ne odnose na zakonodavstvo:

DGO-Dout – specijalizirana baza podataka koja sadržava okružnice i mišljenja koje je izdala Glavna uprava za proračun

DGAP-Opinio – specijalizirana baza podataka Glavne uprave za javnu upravu

REGTRAB – specijalizirana baza podataka za ugovore o radu

Interoperabilnost

S bazom podataka Digesto integrirani su:

Diário da República (Službeni list)

Skupština Republike (portugalski parlament)

Ustavni sud
Vrhovni sud
Vrhovni upravni sud
žalbeni sudovi

mišljenja Savjetodavnog odbora Ureda državnog odvjetnika

Eur-lex

S elektroničkom bazom podataka Diário da República integrirani su:

Diário da República (Službeni list)

odlukama Vrhovnog upravnog suda

Službenim listom Europske unije

Korisne poveznice

 [Diário da República – Portugal](#)

Posljednji put ažurirano: 18/07/2017

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Izvorna jezična inačica ove stranice nedavno je izmijenjena. Naši prevoditelji trenutno pripremaju jezičnu inačicu koju vidite.

Pravo države članice - Rumunjska

Na ovoj stranici nalaze se informacije o rumunjskom pravosuđnom sustavu i pregled rumunjskog zakonodavnog postupka.

Izvori prava

Izvori rumunjskog prava jesu:

rumunjski Ustav;

zakoni koje donosi Parlament (ustavni zakoni, temeljni zakoni i opći zakoni);

uredbe rumunjskog predsjednika;

zakonodavni akti Vlade (nalozi, izvanredni nalozi, odluke);

zakonodavni akti koje donose središnja tijela državne uprave (ministarski nalozi, naputci i pravilnici);

zakonodavni akti koje donose tijela lokalne uprave (županijska vijeća, lokalna vijeća, Glavno vijeće Bukurešta);

zakonodavstvo EU-a (uredbe, direktive);

međunarodni ugovori u kojima je Rumunjska stranka.

Vrste pravnih instrumenata - opis

Rumunjski pravni okvir sadržava sljedeće pravne instrumente:

Ustav je najviši rumunjski zakon. Njime je uređeno ustrojstvo Rumunjske kao nacionalne, jedinstvene i nedjeljive države i odnosi između izvršne, zakonodavne i sudske vlasti te između državnih tijela, građana i pravnih osoba;

ustavni zakoni proizlaze iz ustavotvorne vlasti - odnosno, donosi ih ustavotvorna skupština izabrana i sazvana u tu svrhu;

temeljnim zakonima uređuju se područja visoke važnosti za državu, kao što su državne granice, rumunjsko državljanstvo, državni grb i državni pečat, pravna rješenja za imovinu i nasljeđivanje, organizacija i održavanje referendumata, kaznena djela, kazne i pravila o odsluženju kazni, ustrojstvo i funkcioniranje Vrhovnog sudske vijeća, sudova, državnog odvjetništva i Revizorskog suda, prava pojedinaca oštećenih od tijela javne vlasti, nacionalna obrana, ustrojstvo državnih tijela, političke stranke;

općim zakonima uređuju se sva druga područja koja nisu obuhvaćena temeljnim zakonima. Općim zakonom ne može se izmijeniti ili mijenjati viša norma, kao što je temeljni zakon ili Ustav;

u posebnim slučajevima (kada parlament ne zasijeda), određena područja koja odredi Parlament mogu se na osnovi prijenosa zakonodavne vlasti uređivati i **nalogima Vlade**. Takvi se nalozi donose na osnovi posebnog akta o ovlašćivanju, uz ograničenja i pod uvjetima utvrđenima tim aktom. U izvanrednim situacijama Vlada može, ako to smatra potrebnim, donijeti izvanredne naloge u bilo kojem području;

odlukama Vlade određuje se način učinkovite provedbe zakona te drugi razni organizacijski aspekti njihove provedbe;

zakonodavni akti koje donose središnja tijela državne uprave (nalozi i naputci) donose se samo na osnovi i s ciljem provedbe zakona, odluka Vlade i naloga Vlade;

akti autonomnih upravnih tijela;

zakonodavnim aktima, koje donose tijela lokalne uprave (županijska vijeća, lokalna vijeća, Glavno vijeće Bukurešta), uređuju se područja koja su u nadležnosti tijela lokalne uprave.

Ostali izvori prava

Sudska praksa Europskog suda za ljudska prava i sudska praksa sudova EU-a.

Iako nacionalna sudska praksa nije izvor prava, odluke Visokog kasacijskog suda nedvojbeno predstavljaju sekundarne izvore prava kako bi se osiguralo ujednačeno tumačenje određenih zakonskih odredaba. Osim toga, odluke Ustavnog suda koje proizvode učinke *erga omnes* i nisu *inter partes litigantes* mogu se smatrati sekundarnim izvorima prava.

U skladu s člankom 1. Zakona br. 287/2009 o Građanskom zakoniku, izvori građanskog prava mogu biti zakon, **prakse i opća pravna načela**. „Praksama” se smatraju tradicija (običaji) i stručne prakse.

Odredbama koje upućuju na prethodno navedeno određena su sljedeća pravila o primjeni praksi kao izvora prava:

prakse se primjenjuju u slučajevima koji nisu predviđeni zakonom. Kada prakse ne postoje, primjenjuju se zakonske odredbe o sličnim situacijama, a kada ne postoje takve odredbe, primjenjuju se opća pravna načela;

u stvarima koje su uređene zakonom prakse se primjenjuju samo kada je u zakonu sadržano izričito upućivanje na njih;

samo prakse koje su u skladu s javnom politikom i prihvaćenim moralnim načelima mogu biti priznate kao izvori prava;

zainteresirana strana mora dokazati postojanje praksi i njihov sadržaj. Smatra se da prakse objavljene u zbirkama ovlaštenih tijela ili organizacija u određenom području postoje dok se ne dokaže drugačije.

Hijerarhija normi

Rumunjska je hijerarhija normi kako slijedi:

rumunjski Ustav i ustavni zakoni na vrhu su hijerarhije normi. S njima moraju biti usklađeni svi drugi dijelovi zakonodavstva i norme;

temeljni su zakoni na drugom mjestu u pravnoj hijerarhiji. Parlament usvaja temeljne zakone kvalificiranom većinom; opći su zakoni treća kategorija pravnih normi. Parlament usvaja opće zakone običnom većinom. Općim zakonom ne mogu se izmijeniti ili mijenjati temeljni zakoni ili Ustav; nalozi Vlade četvrta su kategorija normi; odluke Vlade peta su kategorija normi u pravnoj hijerarhiji; zakonodavni akti koje donose središnja tijela državne uprave i autonomna upravna tijela šesta su kategorija normi u pravnoj hijerarhiji. zakonodavni akti koje donose tijela lokalne uprave (županijska vijeća, lokalna vijeća, Glavno vijeće Bukurešta) na najnižem su položaju u hijerarhiji normi.

Institucionalni okvir

Institucije odgovorne za donošenje zakonodavstva

U skladu s Ustavom država se temelji na ustavnim demokratskim načelima **diobe vlasti** (zakonodavna, izvršna i sudska) **te na načelima ravnoteže vlasti i provjera i ravnoteža**.

Vlast je također podijeljena između Parlamenta, Vlade i pravosudnih tijela, koji je i obnašaju. Ustavni sud, rumunjski pučki pravobranitelj, Revizorski sud i Zakonodavno vijeće također jamče ravnotežu vlasti između javnih tijela i građana.

Parlament je najviše zastupničko tijelo građana i jedino zakonodavno tijelo u zemlji. Sačinjavaju ga [Zastupnički dom](#) i [Senat](#). U pravilu, **zakonodavnu vlast** ima samo Parlament, ali u određenim slučajevima on ovu funkciju dijeli s izvršnom vlasti (Vlada) i biračkim tijelom (građani).

[Vlada](#) može izdavati naloge, na osnovi posebnog zakona o ovlaštivanju koji donosi Parlament. U posebnim izvanrednim okolnostima koje se moraju hitno rješavati, Vlada može izdavati i izvanredne naloge.

Postupak donošenja zakonodavnih odluka

Postupak donošenja zakonodavnih odluka sastoji se od tri faze:

1. faza na razini Vlade ili pretparlamentarna faza odnosi se na:

izradu i donošenje nacrtu zakonodavnog akta na razini Vlade; upućivanje nacrtu zakonodavnog akta na javnu raspravu, pod uvjetima utvrđenima zakonom; odobrenje Zakonodavnog vijeća, odobrenje ministarstava i odobrenje drugih institucija; donošenje nacrtu zakonodavnog akta na razini Vlade;

2. parlamentarna faza odnosi se na:

upućivanje nacrtu zakonodavnog akta jednom od domova Parlamenta (Zastupničkom domu ili Senatu, kao prvom domu), ovisno o nadležnostima uspostavljenima rumunjskim Ustavom; raspravu i donošenje izvješća/mišljenja o nacrtu zakonodavnog akta u stalnim parlamentarnim odborima (u nekim situacijama može se osnovati i poseban odbor); prvi se dom na plenarnoj sjednici izjašnjava o nacrtu zakonodavnih akata i zakonodavnim prijedlozima koji su joj upućeni; prvi dom ima 45 dana za izjašnjenje o nacrtu zakonodavnih akata i zakonodavnim prijedlozima, počevši od dana njihova podnošenja Stalnom uredu Parlamenta; u slučaju zakonika i drugih posebno složenih zakona, rok je 60 dana od dana njihova podnošenja Stalnom uredu; za izvanredne naloge Vlade rok je 30 dana; u slučaju prekoračenja roka nacrtu zakonodavnog akta ili zakonodavni prijedlog smatra se donesenim i upućuje se Zastupničkom domu, koji donosi konačnu odluku.

Zatim se glasa o nacrtima zakonodavnih akata / zakonodavnim prijedlozima (usvajaju se ili odbijaju) i dostavljaju se domu za donošenje odluka (Zastupničkom domu ili Senatu), koji donosi konačnu verziju zakonodavnog akta.

3. postparlamentarna faza odnosi se na:

provjeru ustavnosti zakona (*a priori* kontrola) (Ustavni sud potvrđuje da je zakon u suglasnosti s Ustavom). Navedenu provjeru može zatražiti i [rumunjski predsjednik](#), predsjednik jednog od domova, Vlada, Visoki kasacijski sud, rumunjski pučki pravobranitelj ili barem 50 zastupnika ili 25 senatora. Ona se može obaviti i po službenoj dužnosti;

konačno, **zakon proglašava** predsjednik u roku od 20 dana od njegova primitka. Ako predsjednik zatraži ponovnu provjeru zakona (takav se zahtjev može podnijeti samo jedanput) ili ponovnu provjeru njegove ustavnosti, zakon se proglašava u roku od 10 dana od njegova primitka nakon ponovne provjere ili nakon primitka potvrde Ustavnoga suda o njegovoj suglasnosti s Ustavom;

zakon stupa na snagu u roku od tri dana od njegove objave u rumunjskom Službenom listu, dijelu I., ili kasnije, ako je navedeno u zakonu.

Pravna baza podataka

S pomoću [rumunjske pravne baze podataka](#), koju izrađuje, njome upravlja i ažurira je Zakonodavno vijeće, omogućen je javni besplatan pristup rumunjskom zakonodavstvu.

Riječ je o mrežnoj inačici *Repertoriul legislației României*® [rumunjskog zakonodavnog registra] – službenog registra rumunjskog zakonodavstva, u kojoj su sadržane precizne i točne informacije o pravnom statusu svakog zakona u različitim trenucima.

Baza podataka obuhvaća razdoblje od 1864. do danas.

Podacima se može pristupiti s pomoću sljedećih kriterija za pretraživanje:

kategorija/vrsta zakonodavnog akta;

broj;

godina (razdoblje) izdanja;

interval objavljivanja;

službena objava (vrsta, broj, godina);

ključne riječi iz naslova;

status akta (na snazi, nije više na snazi);

ostali kriteriji (zakonodavni, pojedinačni/objavljen, neobjavljen).

Na intranetu **Zakonodavnog vijeća** nalazi se baza podataka ažurirana detaljnim pravnim informacijama potrebnim za posebnu mjeru odobrenja nacrtu zakonodavnih akata ili za pružanje informacija korisnih u zakonodavnom postupku.

Drugoj pravnoj [bazi podataka](#) (iako drugačije ustrojenoj) može se pristupiti s *web*-mjestu [Zastupničkog doma](#) (jedan od domova Parlamenta).

Pretraživanja su moguća s pomoću:

vrste zakonodavnog akta;

broja;

datuma;

javnog tijela koje je donijelo zakonodavni akt;

datuma objave i ključnih riječi (kako u naslovu tako i u tekstu akta).

Je li pristup bazi podataka besplatan?

Da, pristup bazi podataka **besplatan je**.

Posljednji put ažurirano: 20/03/2014

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Izvorna jezična inačica ove stranice nedavno je izmijenjena. Naši prevoditelji trenutno pripremaju jezičnu inačicu koju vidite.

Pravo države članice - Slovenija

Na ovoj stranici pružaju se informacije o pravnom sustavu Slovenije.

Pravni izvori

Vrste pravnih akata – opis

Apstraktni pravni propisi u pravnom sustavu Republike Slovenije donose se na državnoj i lokalni razini. Pravni su akti na državnoj razini Ustav, zakoni i podzakonski akti, koji se dijele na dvije glavne kategorije, odnosno uredbe i pravilnike.

Općinska vijeća uglavnom donose odluke.

Pravni sustav u Sloveniji ne priznaje sudsku praksu kao obvezni pravni izvor, što znači da odluke viših sudova formalno ne obvezuju niže sudove. Niži sudovi, međutim, često uzimaju u obzir i poštuju sudsku praksu viših sudova i vrhovnog suda.

Vrhovni sud na općoj sjednici može donositi **načelna pravna mišljenja** o pitanjima koja su važna za jedinstvenu primjenu zakona. U skladu sa Zakonom o sudovima navedena su načelna pravna mišljenja obvezujuća samo za senat vrhovnog suda i mogu se mijenjati samo na novoj općoj sjednici. Niži sudovi, međutim, često uzimaju u obzir načelna pravna mišljenja, pri čemu vrhovni sud u svojoj sudskoj praksi zahtijeva odgovarajuće uzimanje u obzir stranke koja se poziva na već prihvaćeno pravno mišljenje o predmetnom pitanju.

Zakoni i drugi propisi moraju biti u skladu s opće važećim načelima međunarodnog prava i međunarodnim ugovorima koji su obvezujući za Sloveniju (prema odredbama članka 8. Ustava). Ratificirani i objavljeni međunarodni ugovori moraju se neposredno primjenjivati. Stajalište je slovenskog ustavnog suda da međunarodni ugovori u hijerarhiji pravnih akata zauzimaju više mjesto od zakonskih odredbi. Ratificirani međunarodni ugovori uključeni su u unutarnji pravni sustav, čime se stvaraju prava i obveze za fizičke i pravne osobe u državi (ako su neposredno izvršive).

Slovenski pravni sustav pripada kontinentalnom pravu i predstavlja sustav građanskog prava, što znači da običajno pravo kao takvo nije dio pravnog sustava. Slovensko zakonodavstvo, međutim, priznaje običajno pravo do određene mjere. U skladu s člankom 12. Zakona o obveznim odnosima, kojime se reguliraju ugovorni odnosi između fizičkih i pravnih osoba, u obveznim se odnosima, primjerice gospodarskih subjekata za prosudbu potrebnih postupaka i njihovih učinaka uzimaju u obzir poslovni običaji, običaji i praksa uspostavljena između stranaka.

Sudac je pri obavljanju sudske funkcije vezan Ustavom, zakonima, općim načelima međunarodnog prava te ratificiranim i objavljenim međunarodnim ugovorima. U Zakonu o sudovima utvrđeno je da sudac u slučaju da se građanskopravni predmet ne može riješiti na temelju važećih propisa, mora uzeti u obzir propise kojima se uređuju slični slučajevi. Ako je rješenje usprkos tome pravno dvojbeno, mora odlučiti u skladu s općim načelima pravnog reda u državi. Pri tome mora postupati u skladu s pravnom tradicijom i utvrđenim spoznajama pravne znanosti. Sudac uvijek mora postupati kao da je pred njime neodređen broj slučajeva iste vrste.

Hijerarhija propisa

Svi pravni propisi moraju biti u skladu s Ustavom. Zakoni i drugi propisi moraju biti u skladu s opće važećim načelima međunarodnog prava i međunarodnim ugovorima koji su obvezujući za Sloveniju (prema odredbama članka 8. stavka 1. Ustava). Osim toga, podzakonski akti i općinske odluke moraju biti u skladu sa zakonima.

Opći akti za izvršavanje javnih ovlasti moraju biti u skladu s Ustavom, zakonima i podzakonskim aktima.

Pojedinačni akti i radnje državnih organa, organa lokalnih zajednica i nositelja javnih ovlaštenja moraju se temeljiti na donesenom zakonu ili zakonitom propisu.

U vezi s primarnošću prava Europske unije Ustavom se osigurava temelj za prihvaćanje primarnosti prava Europske unije u slovenskom pravnom sustavu time što se u njemu određuje da se pravni akti i odluke donesene u okviru međunarodnih organizacija, na koje je Slovenija prenijela izvršavanje dijela svojih suverenih prava (u ovom slučaju Europske unije), moraju primjenjivati u Sloveniji u skladu s pravnim uređenjem tih organizacija.

Institucionalni okvir

Institucije nadležne za donošenje propisa

Zakone donosi donji dom slovenskog dvodomnog parlamenta, odnosno **Državni zbor**. Državni zbor u skladu s člancima 80. i 81. Ustava čini 90 zastupnika koji zastupaju državljane Slovenije. Osamdeset osam zastupnika bira se općim, jednakim, neposrednim i tajnim glasovanjem. Zastupnike talijanske i mađarske nacionalne zajednice u Državnom zboru uvijek moraju izabrati članovi navedenih zajednica. Državni se zbor bira na četiri godine.

Uredbe izdaje **vlada**, dok **pravilnike** izdaju **pojedini ministri** u vladi. Vladu u skladu s člancima 110. – 119. Ustava čine premijer i ministri. Vlada i ministri u okviru svojih nadležnosti samostalni su i odgovaraju Državnom zboru, koji ih može tužiti (pred ustavnim sudom), može im izglasati nepovjerenje ili ih razriješiti na temelju interpelacije. Predsjednika vlade bira Državni zbor, a on zatim predlaže ministre koje imenuje (i razrješuje) Državni zbor.

Ustavni sud igra bitnu ulogu u institucionalnom okviru jer može poništiti zakone, podzakonske akte i općinske odluke za koje smatra da su protuustavni. Osim toga daje mišljenja o ustavnosti međunarodnih ugovora i donosi odluke o pojedinim ustavnim tužbama državljana koje se mogu podnijeti nakon što su iscrpljena sva druga pravna sredstva.

Općinske odluke donose općinska ili gradska vijeća koje neposredno biraju stanovnici općine.

Postupak odlučivanja

Donošenje zakona Državnom zboru mogu predložiti Vlada, svi zastupnici Državnog zbora, gornji dom parlamenta, odnosno Državno vijeće i pet tisuća glasača. Redovni zakonodavni postupak u Državnom zboru u skladu s njegovim poslovníkom čine tri čitanja prijedloga zakona.

Osim toga, poslovníkom je predviđen hitni zakonodavni postupak. Državni zbor u skladu s člankom 86. može donijeti odluku ako je prisutna većina zastupnika i ako zakon donese većina prisutnih zastupnika, osim u slučajevima kada je određena drugačija većina. Državno vijeće može uložiti veto na doneseni zakon, a pritom Državni zbor takav veto može odbiti većinom svih zastupnika.

Zakonodavni referendum (prema odredbama članka 90. Ustava) uređuje se Zakonom o referendumu i narodnoj inicijativi, a može ga raspisati Državni zbor na vlastitu inicijativu ili na zahtjev Državnog vijeća, trećine zastupnika ili četrdeset tisuća birača. Birači mogu potvrditi ili odbiti zakon koji je donio Državni zbor prije nego što ga proglasi **predsjednik republike**.

Predsjednik republike mora proglasiti doneseni zakon u roku od osam dana nakon njegova donošenja. U skladu s člankom 154. Ustava svi se propisi moraju objaviti prije njihova stupanja na snagu. Propisi koje prihvaćaju državni organi objavljuju se u Službenom listu Republike Slovenije, dok se odluke i drugi općinski propisi objavljuju u općinskim listovima.

Izmjena Ustava odvija se posebnim postupkom koji je propisan Ustavom. Prijedlog za promjenu Ustava može dati 20 zastupnika Državnog zbora, Vlada ili 30 000 birača. O samom prijedlogu odlučuje Državni zbor dvotrećinskom većinom glasova prisutnih zastupnika, a promjena se prihvaća ako je za nju glasovala dvotrećinska većina svih zastupnika. U članku 87. Ustava određuje se da prava i obveze državljana i drugih osoba može odrediti Državni zbor RS samo zakonom.

Uredbe EU-a i odluke koje donose institucije EU-a u Republici Sloveniji neposredno su primjenjive. Za njihovu valjanost nije potrebna ratifikacija niti objava u Službenom listu RS.

Međunarodni ugovori čija je potpisnica RS stupaju na snagu nakon ratifikacije od strane Državnog zbora po prilagođenom postupku. Međunarodni se ugovori ratificiraju donošenjem zakona koji predlaže Vlada. Zakon o ratifikaciji međunarodnog ugovora donosi se ako za njega glasuje većina definiranih glasova prisutnih zastupnika ako Ustavom ili zakonom nije drugačije određeno.

Pravne baze podataka

Registar propisa Republike Slovenije

Baza podataka u [registru propisa](#) sadržava poveznice na cjelovite tekstove zakona koji su doneseni od 25. lipnja 1991. i podzakonskih akata donesenih od 1995. godine. Pristup cjelovitim tekstovima drugih podzakonskih akata ovisi o vremenu potrebnom za objavljivanje elektroničke verzije na internetskim stranicama nacionalnog službenog lista.

Zakonodavstvo Državnog zbora

Baza podataka o [zakonodavstvu Parlamenta](#) sadrži tekstove svih zakona i drugih akata o kojima raspravlja Državni zbor. Ti tekstovi obuhvaćaju:

pročišćene tekstove zakona – službeno pročišćeni tekstovi zakona donesenih nakon 29. studenog 2002. godine i objavljenih u Službenom listu Republike Slovenije te neslužbeno pročišćeni tekstovi od 17. lipnja 2007. godine;

donesene zakone – zakoni koje je donio Državni zbor i koji su bili objavljeni u Službenom listu Republike Slovenije od osamostaljenja 25. lipnja 1991. godine;

donesene akte – akti koje je donio Državni zbor i koji su bili objavljeni u Službenom listu Republike Slovenije od 28. studenog 1996. godine;

prijedloge zakona – prijedlozi zakona dostavljeni na raspravu u tekućem mandatu Državnog zbora (baza podataka sadržava i donesene prijedloge zakona koji još nisu objavljeni u Službenom listu Republike Slovenije);

čitanja zakona (kraj postupka) – arhiva svih čitanja zakona dostavljenih na raspravu u Državnom zboru nakon 28. studenog 1996. godine;

prijedloge akata – prijedlozi akata dostavljenih na raspravu u tekućem mandatu Državnog zbora (baza podataka sadržava i donesene prijedloge akata koji još nisu objavljeni u Službenom listu Republike Slovenije);

čitanja akata (kraj postupka) – arhiva svih čitanja akata dostavljenih na raspravu u Državnom zboru nakon 28. studenog 1996. godine;

prijedloge odluka – prijedlozi odluka dostavljeni na raspravu u tekućem mandatu Državnog zbora (baza podataka sadržava i donesene prijedloge odluka koji još nisu objavljeni u Službenom listu Republike Slovenije);

čitanja odluka (kraj postupka) – arhiva svih čitanja odluka dostavljenih na raspravu u Državnom zboru nakon 28. studenog 1996. godine;

Pravno-informacijski sustav – PIS

[Pravno-informacijski sustav](#) – **registar propisa Republike Slovenije** povezan je sa zbirkom propisa drugih državnih organa i Službenim listom.

Službeni list Republike Slovenije

U [Službenom listu Republike Slovenije](#) službeno se objavljuju svi nacionalni propisi. Svi dokumenti objavljuju se na Internetu.

Srodne poveznice

[Slovenski pravni sustav](#), [zakonodavstvo Državnog zbora](#), [pravno informacijski sustav](#), [Službeni list Republike Slovenije](#)

Posljednji put ažurirano: 02/11/2016

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Izvorna jezična inačica ove stranice [sk](#) nedavno je izmijenjena. Naši prevoditelji trenutno pripremaju jezičnu inačicu koju vidite.

Pravo države članice - Slovačka

Ova stranica sadržava informacije o pravnom sustavu Slovačke. Pogledajte stranicu Pravni poredak – Slovačka na [web-mjestu](#) [Europska pravosudna mreža: pravni poredak građanskog prava](#).

Izvori prava

Vrste pravnih instrumenata – opis

Izraz „izvori prava” ima tri značenja:

izvori prava u materijalnom smislu – materijalni izvori prava

izvori prava u epistemološkom smislu – izvori poznavanja prava

izvori prava u formalnom smislu – formalni pravni izvori.

Tradicionalno razlikujemo sljedeće vrste izvora prava na temelju razvoja pravnih normi i obvezujućeg oblika u kojemu su iskazane:

pravni običaj

presedan (zakon koji je sudac stvorio)

zakon

normativni ugovori

opća pravna načela

zdrav razum

suvremene knjige, pravna literatura i mišljenja stručnjaka

međunarodni sporazumi uvršteni u pravni poredak Slovačke.

Hijerarhija pravnih normi

Hijerarhija pravnih normi jedno je od temeljnih načela pravnog poretka Slovačke. Ključno je razumjeti odgovarajuće mjesto tog načela u zakonodavnoj praksi i provedbi zakona. No hijerarhija normi nije tek pitanje jednostavnog logičkog prvenstva. Hijerarhija je povezana s cjelokupnim pitanjem **legitimne vlasti** te obuhvaća i kategorički imperativ kojim se propisuje da zakon može donijeti samo tijelo koje je za to zakonski ovlašteno – u granicama zakona i vlastitih zakonodavnih ovlasti.

Zakonodavstvo se kategorizira prema tzv. „pravnoj snazi“. **Pravna snaga** odnosi se na svojstva pravnih normi, pri čemu je jedan zakon podređen drugom (onom s većom pravnom snagom) ili se pravna norma izvodi iz one s većom pravnom snagom. Ako je u nekom slučaju riječ o pravnim normama različite pravne snage, slabija norma ne može biti u suprotnosti s jačom, a jača norma može nadjačati slabiju.

S obzirom na razine pravne snage zakonodavstvo je moguće hijerarhijski raspodijeliti kako slijedi:

Primarno zakonodavstvo (zakoni)

ustavni zakoni (uvijek primarni)

zakoni (primarni ili izvedeni iz ustavnih zakona).

Sekundarno zakonodavstvo (drugi naziv: podzakonski akti)

državni propisi – uvijek sekundarni

pravne norme središnjih državnih tijela – uvijek sekundarne

pravne norme tijela samoupravnih jedinica (nadležnih tijela) – primarne ili sekundarne

pravne norme koje su u izvanrednim okolnostima izdala druga nadležna tijela osim državnih tijela – uvijek sekundarne.

Ako zakon u zakonodavnom sustavu ima prednost, to znači da se sve druge pravne norme moraju iz njega izvesti i biti s njim kompatibilne te ne smiju biti u suprotnosti. To znači da u praksi treba slijediti pravnu normu više razine ako je pravna norma niže razine u suprotnosti s njom.

Institucijski okvir

Institucije odgovorne za donošenje pravnih normi

Dolje navedena tijela i nadležna tijela mogu donositi zakone (zakonodavna tijela):

Nacionalno vijeće Slovačke Republike – Ustav, ustavni zakoni, zakoni, međunarodni sporazumi iznad zakona, međunarodni sporazumi sa zakonskom snagom

Vlada Slovačke Republike – državni propisi

ministarstva i druga središnja državna tijela – provedbene odluke, provedbeni dekreti i mjere

općinske i gradske skupštine – propisi opće primjene

građani (glasači) Slovačke Republike – rezultati referenduma sa snagom ustavnog zakona; rezultati referenduma sa zakonskom snagom

stanovnici općine ili grada – rezultati lokalnog referenduma sa snagom uredbe s općom primjenom

općinska i gradska državna tijela i lokalna tijela vlasti – uredbe s općom primjenom.

Zakonodavni postupak

Koraci u zakonodavnom postupku:

upućivanje prijedloga – zakonodavna inicijativa

debata o prijedlogu zakona

glasanje (odluka o prijedlogu zakona)

donošenje predloženog zakona

proglašenje (objava) zakona.

Postupak donošenja odluka

Zakonodavni postupak

Upućivanje prijedloga – zakonodavna inicijativa

Prema članku 87(1) Zakona br. 460/1992 (Ustav Slovačke Republike), zakone mogu predlagati:

odbori Nacionalnog vijeća Slovačke Republike

članovi Nacionalnog vijeća Slovačke Republike (nazivaju se i članovi Parlamenta)

Vlada Slovačke Republike.

Zakoni se podnose grupirani u odjeljke zajedno s objašnjenjima.

Rasprava o zakonu

Prema poslovniku Nacionalnog vijeća Slovačke Republike (Akt br. 350/1996), zakoni prolaze kroz tri čitanja:

Prvo čitanje obuhvaća općenitu debatu o sadržaju, odnosno onome što se naziva „**filozofijom**“ predloženog zakona. U ovoj fazi nije moguće predlagati izmjene ili dopune.

U drugom čitanju o prijedlogu zakona raspravlja odbor Nacionalnog vijeća kojem je zakon dodijeljen. Svaki zakon mora proći i kroz Ustavni odbor, posebice radi osiguranja **usklađenosti prijedloga zakona sa slovačkim Ustavom**, ustavnim zakonima, međunarodnim sporazumima koji obvezuju Slovačku Republiku, zakonima i pravom EU-a. Nakon toga **moguće je predložiti izmjene i dopune**, a o tome se glasa po dovršetku rasprava u odboru. Zbog toga je prije rasprave o prijedlogu zakona u Nacionalnom vijeću Slovačke Republike potrebno usuglasiti različite stavove. Prijedlog zakona se šalje Nacionalnom vijeću Slovačke Republike nakon što **Koordinacijski odbor posebnom rezolucijom odobri zajedničko izvješće odbora**. To izvješće čini osnovu debate u slovačkom Nacionalnom vijeću i glasanja o prijedlogu zakona u drugom čitanju.

Treće čitanje ograničeno je na one odredbe prijedloga zakona za koje su u drugom čitanju odobrene izmjene ili dopune. U trećem čitanju članovi Parlamenta mogu iznijeti samo izmjene koje se odnose na ispravak pogrešaka u nacrtu zakonodavnih akata te gramatičkih i pravopisnih pogrešaka. Izmjene ili dopune čija je svrha otklanjanje drugih pogrešaka mora podnijeti barem trideset članova Nacionalnog vijeća Slovačke Republike. Nakon rasprave o tim izmjenama i dopunama glasa se o prijedlogu zakona u cjelini.

Glasanje (odluka o zakonu)

Da bi zakon bio donesen, **za njega mora glasati najmanje polovica prisutnih članova**.

Isključivo kvalificirana većina, odnosno tri petine svih članova Nacionalnog vijeća Slovačke Republike (3/5 od 150), može izglasati izmjenu Ustava i stavljanje pojedinačnih članaka izvan snage.

Nacionalno vijeće Slovačke Republike ima kvorum ako je prisutna barem polovica članova.

Potpisivanje donesenog zakona

Doneseni zakon potpisuju:

predsjednik Slovačke Republike

predsjednik Nacionalnog vijeća Slovačke Republike

premijer Slovačke Republike.

Taj korak u postupku obuhvaća provjeru sadržaja, proceduralne ispravnosti i konačnog oblika donesenog zakona. Najviši ustavni dužnosnici potpisivanjem podupiru tekst zakona.

Predsjednik ima pravo uložiti „suspenzivni veto“ i odbiti potpisivanje donesenog zakona na temelju neodgovarajućeg sadržaja. Predsjednik tada mora doneseni zakon zajedno sa svojim primjedbama vratiti Nacionalnom vijeću Slovačke Republike na ponovnu debatu.

Zakon tada prolazi kroz drugo i treće čitanje. U toj fazi Nacionalno vijeće Slovačke Republike može – ali i ne mora – uzeti u obzir predsjednikove primjedbe. Nacionalno vijeće Slovačke Republike može ponovno glasati i tako poništiti „suspenzivni veto”, a u tom slučaju zakon mora biti proglašen pa i bez predsjednikova potpisa.

Proglašenje (objava) zakona

Proglašenje je konačni korak u zakonodavnom postupku. Zakoni koji se odnose na državu u cjelini formalno se objavljuju u Zbirci zakonskih akata (*Zbierka zákonov*) Slovačke Republike. Ta je objava u nadležnosti slovačkog Ministarstva pravosuđa.

Stupanje na snagu

Zakon stupa na snagu **nakon objave**.

Lokalne pravne norme zbog ograničene se teritorijalne primjene objavljuju na službenoj oglasnoj ploči tijekom određenog razdoblja, obično 15 dana.

Načini rješavanja mogućih proturječja između različitih izvora prava

Zakoni manje pravne snage ne smiju biti u suprotnosti sa zakonima veće pravne snage.

Zakon je moguće dopuniti ili staviti izvan snage samo zakonom iste ili veće pravne snage.

U praksi se proturječja između zakona jednake pravne snage rješavaju tako da se novijim zakonom stavlja stariji zakon izvan snage ili ga se dopunjuje ili se pak specifičnom normom stavlja izvan snage opća norma ili je se dopunjuje.

Ustavni sud Slovačke Republike revidira i odlučuje o sljedećem:

jesu li zakoni usklađeni s Ustavom

jesu li državni propisi i pravne norme opće primjene ministarstava i drugih središnjih državnih tijela usklađeni s Ustavom, ustavnim zakonima i zakonima

jesu li propisi opće primjene koje izdaju tijela samoupravnih jedinica usklađeni s Ustavom i zakonima

jesu li pravne norme opće primjene koje izdaju lokalna tijela središnje uprave usklađene s Ustavom i drugim zakonima opće primjene

jesu li zakoni opće primjene usklađeni s međunarodnim sporazumima proglašenima na način utvrđen zakonom o proglašenju zakona.

Ako Ustavni sud presudi da su dijelovi zakona proturječni, takvi zakoni – ili njihovi dijelovi ili odredbe – prestaju biti na snazi. Ako tijela koja su donijela takav zakon nakon presude ne usklade zakon s primjenjivim zakonom veće pravne snage unutar zakonskog roka, zakon – ili njegovi dijelovi ili odredbe – se poništava.

Pravne baze podataka

Baza podataka JASPI Ministarstva pravosuđa Slovačke Republike.

 [JASPI baza podataka](#) slovačkog Ministarstva pravosuđa omogućuje vam pristup:

zakonima i drugom zakonodavstvu

konsolidiranim verzijama zakona nakon svake izmjene

međunarodnim sporazumima i drugim izvorima prava (objavljenima u Zbirci zakonskih akata Slovačke Republike)

sudskim odlukama i mišljenjima sudova (objavljenima u Izvješćima (*Zbierka súdnych rozhodnutí*) Vrhovnog suda Slovačke Republike)

odlukama, mišljenjima i nalazima Ustavnog suda Slovačke Republike

odabranim odlukama regionalnih i okružnih sudova,

informacijama o stručnjacima, prevoditeljima i tumačima.

Drugi sadržaj dostupan u bazi podataka JASPI obuhvaća:

zakone i drugo zakonodavstvo objavljeno od 1945. u Zbirci zakonskih akata Slovačke Republike

ažurirane tekstove donesenih zakona, javnih obavijesti i drugog zakonodavstva

tekstove mišljenja i odluka Vrhovnog suda Slovačke Republike od 1961.,

dokumente Ustavnog suda Slovačke Republike od uspostave neovisne Slovačke Republike (1.siječnja 1993.)

odabrae odluke regionalnih i okružnih sudova,

informacije o stručnjacima, prevoditeljima i tumačima.

Baza podataka JASPI otvoreni je i nekomercijalni sustav osmišljen kako bi se građanima pružio besplatan pristup sveobuhvatnim pravnim informacijama o zemlji. Svrha je projekta pružanje brzog i jasnog pristupa pravnim informacijama.

Informacijski sustav za „zakonodavni tijek rada” ima dvije funkcionalne aplikacije.

Prva je aplikacija **Uređivač nacrtu zakona**, čija je glavna funkcija sastavljanje zakona, izmjena i kombiniranih izmjena. Uređivač automatski stvara strukturirane pravne dokumente (struktura XML) u skladu s odobrenim Zakonodavnim pravilima Vlade Slovačke Republike. Korisnik može izravno urediti konsolidiranu verziju trenutnog pravnog dokumenta (zakoni, državni propisi itd.), a aplikacija automatski stvara izmijenjenu verziju. Korisnik može pregledati konsolidiranu verziju pravnog dokumenta s istaknutim izmjenama. Konačni je rezultat strukturirani XML dokument. Zakon se tada objavljuje u aplikaciji Portal za zakonodavni tijek rada u različitim formatima.

Portal **sljedi zakonodavne procese** za sve vrste pravnih dokumenata. Posebna se pažnja pridaje savjetovanjima među odjelima, a to obuhvaća i javna savjetovanja (svatko može podnijeti primjedbe). Korisnici portala jednostavno mogu pretraživati pravne dokumente prema nekoliko kriterija, a mogu primiti i obavijesti putem e-pošte ili RSS nacrtu o promjenama u zakonodavnim fazama objave novih nacrtu u odabranim područjima. Cilj je zakonodavni postupak učiniti transparentnijim i dostupnijim svima.

Druge poveznice

[Zakonodavni portal Ministarstva pravosuđa Slovačke Republike](#)

Posljednji put ažurirano: 18/03/2019

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Pravo države članice - Švedska

Na ovoj ćete stranici pronaći informacije o pravnom sustavu u Švedskoj.

Izvori prava

U Švedskoj postoje četiri glavna izvora prava: zakonodavstvo, pripremni zakonodavni materijali, sudska praksa i stručna literatura.

Primaran je izvor **zakonodavstvo**, a tiska se i objavljuje u švedskoj Zbirci zakona. Zakonodavstvo se dijeli na zakone, uredbe i pravilnike. Zakone donosi Riksdag (Švedski parlament), uredbe donosi vlada, a pravilnike donose nadležna tijela.

 [Riksdag](#) je jedino javno tijelo koje ima ovlasti donošenja novih zakona ili izmjene postojećeg zakonodavstva. Doneseno zakonodavstvo moguće je staviti izvan snage ili izmijeniti isključivo novom odlukom Riksdaga.

Važnu ulogu u primjeni prava imaju sudske odluke, odnosno **sudska praksa**. To osobito vrijedi za odluke sudova najvišeg stupnja, Vrhovnog suda i Vrhovnog upravnog suda.

Primjenom prava obuhvaćen je i **pripremni rad na prijedlozima zakona**, odnosno tekstovi izrađeni u okviru zakonodavnog postupka.

Postupak odlučivanja

Nove zakone ili izmjene postojećih zakona obično predlaže vlada. Prije nego što vlada podnese prijedlog nekog novog zakona Riksdagu, obično treba pažljivo razmotriti raspoložive alternative. Taj je zadatak dodijeljen posebno imenovanom istražnom povjerenstvu.

Prije nego što Riksdag odluči hoće li donijeti prijedlog zakona ili njegove izmjene, prijedlog moraju razmotriti zastupnici Riksdaga u parlamentarnom odboru. Postoji petnaest odbora, a svaki je odgovoran za određeno područje, poput prometa ili obrazovanja.

Nakon što odbor dostavi svoje preporuke domu – u obliku izvješća odbora – o odluci koju bi Riksdag trebao donijeti o prijedlogu vlade i zastupnika, svi zastupnici Riksdaga raspravljaju o prijedlogu zakona te donose konačnu odluku.

Vlada je dužna osigurati provedbu odluka Riksdaga te njihovo izvršenje na način na koji je to predvidio Riksdag. U tome vladi pomažu državni uredi, uključujući sva ministarstva te oko 300 javnih agencija.

Svi se zakoni i uredbe objavljuju u švedskoj Zbirci zakona (*Svensk Författningssamling*, SFS) dostupnoj u tiskanom obliku i na internetu.

Pravne baze podataka

Pravne informacije o javnoj upravi možete pronaći na stranici [Lagrummet](#). Na tom su portalu dostupne poveznice za pristup pravnim informacijama vlade, Riksdaga, viših sudova i vladinih agencija.

Pristup je portalu **besplatan**.

Posljednji put ažurirano: 22/10/2015

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Naši prevoditelji trenutačno pripremaju jezičnu inačicu koju vidite.

Sljedeći jezici već su prevedeni.

Pravo države članice - Engleska i Wales

Ova stranica sadržava informacije o pravu i pravnim bazama podataka u pogledu pravnog sustava u Ujedinjenoj Kraljevini s posebnim naglaskom na sustave nadležnosti Engleske i Walesa.

Izvori prava

Glavni izvori prava u sustavima nadležnosti Engleske i Walesa u okviru Ujedinjene Kraljevine su:

primarno zakonodavstvo u obliku **zakona parlamenta Ujedinjene Kraljevine, zakona narodne skupštine za Wales i mjera narodne skupštine za Wales, pravo Europske unije,**

sekundarno (podzakonsko) zakonodavstvo u obliku **zakonskih instrumenata** koje donose monarh, vlada Ujedinjene Kraljevine, velška skupštinska vlada ili drugo tijelo. Neko drugo podzakonsko zakonodavstvo može se donositi u obliku **upravnih propisa,**

običajno pravo kako se razvilo kroz sudske odluke.

Vrste pravnih instrumenata – opis

Primarno zakonodavstvo, ili zakone parlamenta, donosi parlament UK-a u Londonu, a ono se može primjenjivati na čitavu Ujedinjenu Kraljevinu ili bilo koji njezin dio. Narodna skupština za Wales može donositi zakone za 20 područja za koja joj je prenesena nadležnost te koja su navedena u Dodatku 7. (*Schedule 7*) **Zakonu o Vladi Walesa iz 2006.** Na temelju svojih ovlasti, monarh može donositi ostalo primarno zakonodavstvo u različitim oblicima poput propisa u Vijeću (*Orders in Council*), proglašava (*Proclamations*), kraljevskih naloga (*Royal Warrants*), kraljevskih direktiva (*Royal Instructions*), uredbi (*Regulations*) i patentnih pisama (*Letters Patent*).

Sekundarno zakonodavstvo donosi se na temelju ovlasti koje je dodijelilo Njezino veličanstvo u Vijeću ili ministar, na temelju zakona Njezinog veličanstva u Vijeću ili ministra, ministarstva, velških ministara ili nekog drugog tijela ili osobe. To zakonodavstvo naziva se i delegiranim ili sekundarnim zakonodavstvom, a zakon kojime se dodjeljuju ovlasti naziva se ovlašćujućim, delegirajućim ili „osnovnim” zakonom. Sekundarno zakonodavstvo može imati razne nazive, kao što su propisi u Vijeću (*Orders in Council*), uredbe ili pravila (*Regulations or Rules*), a sve zajedno može ih se zvati „zakonskim instrumentima” ili „zakonskim pravilima”.

U srpnju 1999. određene zakonodavne ovlasti prenesene su s parlamenta UK-a na narodnu skupštinu za Wales u Cardiffu. Skupštini je dodijeljena ovlast za donošenje zakonskih instrumenata koji se odnose na Wales, no primarno zakonodavstvo u pogledu velških poslova i dalje je donosio parlament UK-a.

Zakonom o Vladi Walesa iz 2006. skupštini su dodijeljene ovlasti za usvajanje mjera (primarnog zakonodavstva) u odnosu na velške poslove za koje je parlament UK-a odobrio propise o zakonodavnoj nadležnosti kojima su pokrivena područja utvrđena zakonom. Međutim, mjere se podnose na odobrenje monarhu u Vijeću prije nego postanu zakonom. Skupština je odgovorna za pitanja koja uključuju gospodarski razvoj, obrazovanje, okoliš, zdravlje, stanovanje, turizam i promet, no nije odgovorna za građansko ili kazneno pravo. Velško zakonodavstvo koje donose skupština i velški ministri (velška skupštinska vlada) donosi se i na engleskom i na velškom jeziku.

Ovlast za sklapanje **međunarodnih ugovora** u ime UK-a pripada Kruni, odnosno monarhu na temelju kraljevske ovlasti, koja djeluje slijedeći savjete vlade UK-a. Parlament UK-a trenutačno nema službenu ulogu u sklapanju ugovora, no ako se ugovorom traži promjena u zakonodavstvu UK-a ili dodjela javnih sredstava, parlament glasuje o tome na uobičajen način. Za provedbu svih ugovora EU-a potrebno je donošenje zakona u UK-u te su oni stoga podložni parlamentarnom nadzoru. Otkada je na snagu stupio zakon o ustavnoj reformi i upravljanju 2010., ugovor se ne može ratificirati ako nisu ispunjeni sljedeći uvjeti: (a) krunski ministar iznio je u prvostupanjskom postupku parlamentu presliku ugovora, (b) ugovor je objavljen i (c) isteklo je razdoblje zasjedanja od 21 dana, a niti jedan od domova parlamenta nije donio odluku o neratificiranju ugovora.

Hijerarhija normi

Kada postoje sukobi među različitim izvorima zakona, glavno mjesto za rješavanje tih sukoba su sudovi. I sporovi koji se odnose na tumačenje zakonodavstva mogu se rješavati na sudovima. Međutim, s obzirom da u UK-u ne postoji „pisani ustav”, nije moguće osporiti zakon parlamenta na sudu tvrđnjom da je „neustavan”. Prema **pravnoj doktrini „parlamentarnog suvereniteta”**, parlament UK-a vrhovno je zakonodavno tijelo u smislu da može donositi i stavljati izvan snage sve zakone te da niti jedno drugo tijelo ne može stavljati izvan snage ili osporavati valjanost zakona parlamenta.

Međutim, doktrina parlamentarnog suvereniteta određena je članstvom UK-a u Europskoj uniji. Na temelju zakona o Europskim zajednicama iz 1972., pravo Europske unije dio je prava Engleske i Walesa (kao i Škotske i Sjeverne Irske). Nacionalno zakonodavstvo tumači se u skladu s pravom EU-a kada je to moguće.

Zakonom o ljudskim pravima iz 1998. kojim je Europska konvencija o ljudskim pravima uvrštena u pravo UK-a, sudovima je dodijeljena još jedna ovlast kojom se zakoni parlamenta mogu osporavati. Nacionalno zakonodavstvo tumači se u skladu s pravima Konvencije koliko god je to moguće.

Odluke sudova, posebno žalbenih sudova, imaju značajnu ulogu u razvoju prava. Osim što se njima utemeljeno tumači zakonodavstvo, one predstavljaju temelj običajnog prava koje proizlazi iz sudskih odluka u prethodnim predmetima (ili sudske prakse).

Što se tiče pitanja koje su odluke sudova obvezujuće za druge sudove, prema općem načelu sud obvezuju prethodne odluke koje je donio viši sud.

U pitanjima iz zakonodavstva Europske unije **Europski sud** najviše je tijelo. Pravni lordovi (*Law Lords*) u Gornjem domu predstavljali su Vrhovni sud Ujedinjene Kraljevine, no nadomjestio ih je novi Vrhovni sud koji je osnovan 1. listopada 2009. Postojeći pravni lordovi postali su prvim sucima Vrhovnog suda, a viši pravni lord postao je predsjednikom.

Institucionalni okvir

Institucije odgovorne za donošenje zakonskih pravila i postupak donošenja odluka

Primarno zakonodavstvo donosi **parlament UK-a** u Londonu. Prije nego što **prijedlog zakona** (naziva se i nacrtom zakona) može postati zakonom parlamenta, moraju ga odobriti oba doma parlamenta: Donji i Gornji dom. Sljedeće faze odvijaju se u oba doma:

prvo čitanje (formalni uvod u nacrt zakona bez rasprave),

drugo čitanje (opća rasprava),

faza odbora (detaljno razmatranje, rasprava i izmjene) U Donjem domu ova faza odvija se uglavnom u Javnom odboru za nacrt zakona,

faza izvještavanja (mogućnost daljnjih izmjena),

treće čitanje (zadnja prilika za raspravu; izmjene su moguće u Donjem domu).

Nakon što nacrt zakona prođe kroz oba doma, vraća se u Gornji dom (gdje je pokrenut) kako bi se u tom domu razmotrile druge izmjene.

Oba doma moraju se usuglasiti oko završnog teksta. Dva doma mogu više puta razmjenjivati primjedbe na zakon dok se ne postigne sporazum oko svake riječi nacrta zakona. Nakon što je sporazum postignut, nacrt zakona dostavlja se monarhu na potvrdu.

I **narodna skupština Walesa** donosi primarno zakonodavstvo. Prije nego što nacrt zakona postane zakonom skupštine, skupština ga mora razmotriti i odobriti, a monarh ga mora potvrditi. Zakon skupštine je zakon koji se provodi diljem Walesa, gdje je primjenjiv.

Vladin nacrt zakona u skupštini se obično razmatra u 4 faze:

Faza 1: razmatranje općeg načela nacrta zakona ili mjere od strane odbora (jednog ili više njih) te sporazum o tim općim načelima od strane skupštine.

Faza 2: detaljno razmatranje općeg načela nacrta zakona ili mjere od strane odbora i svih izmjena koje predlažu članovi skupštine.

Faza 3: detaljno razmatranje općeg načela nacrta zakona ili mjere od strane skupštine i svih izmjena koje predlažu članovi skupštine. Predsjedajući službenik odlučuje o tome koje će izmjene skupština razmotriti.

Faza 4: Skupština izglasava konačan tekst nacrta zakona ili mjere.

Nakon što nacrt zakona prođe sve faze u parlamentu UK-a i velškoj skupštini, šalje se monarhu na **kraljevsku potvrdu**, a potom postaje **zakonom**. Mjere narodne skupštine za Wales moraju se podnijeti na odobrenje Kraljici u Vijeću.

Primarno zakonodavstvo obično se može izmijeniti ili staviti izvan snage samo novim primarnim zakonodavstvom. Međutim, postoje iznimke na temelju kojih se određene izmjene i stavljanja izvan snage mogu donijeti zakonskim instrumentom. Time su obuhvaćeni slučajevi kada se provode obveze EU-a ili dio zakonodavne reforme kojom se smanjuje ili ukida regulatorno opterećenje. Međutim, da bi takva rješenja bila donesena, oba doma moraju ih odobriti potvrdnom parlamentarnom odlukom.

Primarno zakonodavstvo stupa na snagu u skladu s **uvodnim odredbama** koje su obuhvaćene zakonom ili mjerom. U zakonu ili mjeri može se navesti određeni datum njihova stupanja na snagu. To može biti odmah po kraljevskoj potvrdi, na utvrđen datum (obično najmanje dva mjeseca nakon kraljevske potvrde) ili na datum koji utvrđuje ministar ili ministarstvo donošenjem uvodnog rješenja (zakonski instrument). Za različite odredbe u sklopu jednog zakona mogu se odrediti različiti datumi.

Datum stupanja na snagu bilo kojeg djela sekundarnog zakonodavstva u pravilu će biti određen i u samom instrumentu. U iznimnim slučajevima, datum stupanja na snagu može se donijeti objavom priopćenja u službenom listu (*London Gazette*).

Pravne baze podataka

 [Legislation.gov.uk](http://legislation.gov.uk), kojim upravljaju Nacionalni arhivi, službeno je *web*-mjesto zakonodavstva UK-a.

Legislation.gov.uk omogućava pristup zakonodavstvu UK-a svih nadležnosti (Engleska, Škotska, Wales i Sjeverna Irska). Stranica sadržava čitavo opće zakonodavstvo od 1988. do današnjeg dana, prvobitne i izmijenjene verzije većeg dijela primarnog zakonodavstva donesenog prije 1988. te širok raspon sekundarnog zakonodavstva od 1948. nadalje ako je to zakonodavstvo još na snazi.

Posljednji put ažurirano: 05/06/2017

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Izvorna jezična inačica ove stranice nedavno je izmijenjena. Naši prevoditelji trenutno pripremaju jezičnu inačicu koju vidite.

Pravo države članice - Sjeverna Irska

Ova stranica sadržava informacije o pravu i pravnim bazama podataka u Ujedinjenoj Kraljevini s posebnim naglaskom na Sjevernu Irsku.

Izvori prava

Glavni izvori prava u Sjevernoj Irskoj, u nadležnosti Ujedinjene Kraljevine su:

Primarno zakonodavstvo u obliku zakona parlamenta Ujedinjene Kraljevine i zakona skupštine Sjeverne Irske. Dio primarnog zakonodavstva koje se odnosi na Sjevernu Irsku donosi monarh u Vijeću kao propise u Vijeću (zakonski instrumenti)

Zakonodavstvo Europske unije

Sekundarno zakonodavstvo (ili podzakonski akti) u obliku zakonskih instrumenata i zakonskih pravila Sjeverne Irske. Neki drugi podzakonski akti mogu se donositi kao upravni propisi.

Običajno pravo kako se razvilo na temelju sudskih odluka.

Vrste pravnih instrumenata – opis

Primarno zakonodavstvo ili **zakone parlamenta** donosi parlament Ujedinjene Kraljevine u Londonu i mogu se primjenjivati u cijeloj Ujedinjenoj Kraljevini ili u njezinim dijelovima. Parlament Ujedinjene Kraljevine odobrio je prijenos zakonodavnih ovlasti na decentralizirane parlamente i skupštine, koje mogu izglasati primarno zakonodavstvo koje obuhvaća ograničeni raspon područja i koje se primjenjuje unutar njihove nadležnosti. Na temelju svojih ovlasti monarh može donositi ostalo primarno zakonodavstvo u različitim oblicima poput propisa u Vijeću (Orders in Council), proglašava (Proclamations), kraljevskih naloga (Royal Warrants), kraljevskih direktiva (Royal Instructions), uredbama (Regulations) i patentnih pisama (Letters Patent).

Sekundarno zakonodavstvo donosi se na temelju ovlasti koje je dodijelio Njezino veličanstvo u Vijeću ili ministar, ministarstvo, izvršno tijelo Sjeverne Irske ili neko drugo tijelo ili osoba. To se naziva i **delegiranim ili sekundarnim zakonodavstvom**, a akt kojim se dodjeljuju ovlasti naziva se ovlašćujućim, delegirajućim

ili „osnovnim“ zakonom. Sekundarno zakonodavstvo može imati razne nazive, kao što su propisi u Vijeću (Orders in Council), uredbе ili pravila (Regulations or Rules), a sve zajedno ih se može zvati „zakonskim instrumentima“ ili „zakonskim pravilima“.

U Sjevernoj Irskoj zakonodavstvo uključuje zakone ili statute koji mogu biti zakoni parlamenta Ujedinjene Kraljevine, parlamenta Sjeverne Irske (1921-1972) ili skupštine Sjeverne Irske u Belfastu. U različitim razdobljima decentralizirane vlade u Sjevernoj Irskoj bilo je suspendirano i većina zakonodavstva bila je sadržana u „propisima u Vijeću“, koji su tehnički sekundarno zakonodavstvo, ali se koriste kao primarno zakonodavstvo. Zakonodavstvo u Sjevernoj Irskoj sadržava i zakonska pravila, sekundarno zakonodavstvo ili podzakonski akti, koja se donose na temelju zakona parlamenta Ujedinjene Kraljevine, propisa u Vijeću ili zakona skupštine Sjeverne Irske.

Ovlast za sklapanje **međunarodnih ugovora** u ime UK-a pripada Kruni, odnosno, monarhu na temelju kraljevske ovlasti koji djeluje slijedeći savjete vlade Ujedinjene Kraljevine. Parlament UK-a trenutačno nema službenu ulogu u sklapanju ugovora, no ako se ugovorom traži promjena u zakonodavstvu UK-a ili dodjela javnih sredstava, parlament glasuje o tome na uobičajen način. Za provedbu svih ugovora EU-a potrebno je donošenje zakona u UK-u te su oni stoga podložni parlamentarnom nadzoru. Odjeljcima 20. – 25. Zakona o ustavnoj reformi i upravljanju iz 2010., koji je stupio je na snagu 11. studenoga 2010., propisano je da se ugovor ne može ratificirati ako: (a) krunski ministar nije iznio u prvostupanjskom postupku presliku ugovora parlamentu, (b) ugovor nije objavljen i (c) nije isteklo razdoblje zasjedanja od 21 dana, a niti jedan od Domova parlamenta nije donio odluku o neratificiranju ugovora.

Hijerarhija normi

Kada postoje sukobi među različitim izvorima zakona, glavno mjesto za rješavanje tih sukoba su sudovi. Sudovi stoga mogu riješiti rasprave o tumačenju zakonodavstva. Međutim, s obzirom na to da u UK-u ne postoji „pisani ustav“, nije moguće osporiti zakon parlamenta na sudu tvrdnjom da je „neustavan“. Prema **ustavnoj doktrini „parlamentarnog suvereniteta“** parlament Ujedinjene Kraljevine najviše je zakonodavno tijelo, u smislu da može donositi i stavljati izvan snage sve zakone te da niti jedno drugo tijelo ne može stavljati izvan snage ili osporavati valjanost zakona parlamenta.

Međutim, doktrina parlamentarnog suvereniteta određena je članstvom UK-a u Europskoj uniji. Na temelju zakona o Europskim zajednicama iz 1972., pravo Europske unije dio je prava Sjeverne Irske. Nacionalno zakonodavstvo mora se tumačiti u skladu s pravom Unije kad god je to moguće.

Zakonom o ljudskim pravima iz 1998. kojim je Europska konvencija o ljudskim pravima uključena u zakonodavstvo UK-a sudovima je dodijeljena dodatna ovlast osporavanja zakona parlamenta. Nacionalno zakonodavstvo mora se tumačiti u skladu s Konvencijom.

Odluke sudova, posebno žalbenih sudova, imaju značajnu ulogu u razvoju prava. Osim što se na temelju njih mjerodavno tumači zakonodavstvo, one predstavljaju i **temelj običajnog prava** koje proizlazi iz sudskih odluka u prethodnim predmetima (ili sudske prakse). Kao opće pravilo sudove obvezuju ranije odluke viših sudova. U pitanjima iz zakonodavstva Europske unije Europski sud najviše je tijelo. Pravni lordovi (Law Lords) u Gornjem domu predstavljali su Vrhovni sud Ujedinjene Kraljevine, iako ih je nadomjestio novi Vrhovni sud koji je osnovan 1. listopada 2009. Postojeći pravni lordovi postali su prvim sucima Vrhovnog suda, a viši pravni lord postao je predsjednikom.

Institucionalni okvir

Institucije odgovorne za donošenje zakonskih pravila i postupak donošenja odluka

Primarno zakonodavstvo donosi **parlament Ujedinjene Kraljevine** u Londonu. Prije nego što **prijedlog zakona** (naziva se i nacrtom zakona) može postati zakonom parlamenta, moraju ga odobriti oba doma parlamenta: Donji i Gornji dom. Slijedeće faze odvijaju se u oba doma:

prvo čitanje (formalni uvod u nacrt zakona bez rasprave)

drugo čitanje (opća rasprava)

faza odbora (detaljno razmatranje, rasprava i izmjene). U Donjem domu ova faza odvija se uglavnom u Javnom odboru za nacrt zakona.)

Faza izvještavanja (mogućnost daljnjih izmjena)

Treće čitanje (zadnja prilika za raspravu; izmjene su moguće u Donjem domu).

Nakon što nacrt zakona prođe kroz oba doma, vraća se u Gornji dom (gdje je započeo) kako bi se razmotrile izmjene koje predlaže Donji dom.

Oba doma moraju se suglasiti oko završnog teksta. Dva doma mogu više puta razmjenjivati primjedbe na zakon dok se ne postigne sporazum oko svake riječi nacrta zakona. Nakon što se postigne suglasnost nacrt zakona može se poslati monarhu na kraljevsku potvrdu.

U skupštini Sjeverne Irske odvija se sličan postupak (koji uključuje predstavljanje nacrta zakona, razmatranje, raspravu i glasanje) iako postoji samo jedan dom unutar decentralizirane Skupštine. Ministri, odbori i pojedinačni zastupnici mogu započeti nacrt zakona i predstaviti ga predsjedniku odbora na razmatranje Skupštini. Ako predsjednik smatra da su prijedlozi u nadležnosti Skupštine, nacrt se zatim predstavlja i o njemu se raspravlja u domu. Zatim se upućuje odgovarajućem zakonskom odboru na nadzor. Odbor zatim izvještava Skupštinu i dozvoljava članovima da razmotre detalje nacrta zakona te predlože izmjene. Zatim ga dalje razmatra Skupština te se donosi završni glas.

Nakon što nacrt zakona prođe sve faze u parlamentu UK-a ili skupštini Sjeverne Irske, šalje se monarhu na kraljevsku potvrdu, a potom postaje **zakonom**.

Primarno zakonodavstvo obično se može **izmijeniti ili staviti izvan snage** samo novim primarnim zakonodavstvom. Postoje, međutim, izuzeci na temelju kojih se određene izmjene i ukidanja mogu provesti zakonskim instrumentom – kada uključuju provedbu obveza EU-a ili dijelova zakonodavne reforme kojima se smanjuju ili uklanjaju regulatorna opterećenja. Međutim, da bi takva rješenja bila donesena, oba Doma moraju ih odobriti potvrdnom parlamentarnom odlukom.

Primarno zakonodavstvo stupa na snagu u skladu s **uvodnim odredbama** koje su obuhvaćene zakonom ili mjerom. U zakonu ili mjeri može se navesti određeni datum njihova stupanja na snagu. To može biti odmah po kraljevskoj potvrdi, na utvrđen datum (obično najmanje dva mjeseca nakon kraljevske potvrde) ili na datum koji utvrđuje ministar ili ministarstvo u uvodnom rješenju (zakonski instrument). Mogu se odrediti različiti datumi za različite odredbe u okviru zakona.

Datum stupanja na snagu za bilo koji dio sekundarnog zakonodavstva u pravilu će biti određen i u samom instrumentu. U iznimnim slučajevima, datum stupanja na snagu može se donijeti objavom priopćenja u službenim listovima (London Gazette ili Belfast Gazette).

Pravne baze podataka

Dostupne su brojne pravne baze podataka.

Na [web-mjestu Zakonodavstva Ujedinjene Kraljevine](#) dostupan je cjelovit tekst **cijelog primarnog zakonodavstva** koje je donio parlament Ujedinjene Kraljevine, škotski parlament, skupština Sjeverne Irske i narodna skupština Walesa, zajedno s cjelovitim sekundarnim zakonodavstvom koje se primjenjuje u cijeloj Ujedinjenoj Kraljevini ili njezinim dijelovima. Pristup je informacijama besplatan.

Revidirano primarno zakonodavstvo koje obuhvaća sve dijelove Ujedinjene Kraljevine od 1235. do danas može se pronaći na [web-mjestu zakonodavstva Ujedinjene Kraljevine](#).

Ostale poveznice

[Web-mjesto zakonodavstva Ujedinjene Kraljevine](#)

Posljednji put ažurirano: 28/08/2018

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Izvorna jezična inačica ove stranice [en](#) nedavno je izmijenjena. Naši prevoditelji trenutno pripremaju jezičnu inačicu koju vidite.

Pravo države članice - Škotska

Izvori prava

Glavni izvori prava u škotskom dijelu sudske nadležnosti u Ujedinjenoj Kraljevini su:

primarno zakonodavstvo u obliku **zakona parlamenta Ujedinjene Kraljevine i zakona škotskog parlamenta**

zakonodavstvo Europske unije

sekundarno zakonodavstvo (podzakonski akti) u obliku **zakonskih instrumenata i škotskih zakonskih instrumenata**; druge vrste podzakonskih akata mogu se donijeti u obliku **upravnih propisa**

običajno pravo kako se razvilo na temelju sudskih odluka.

Vrste pravnih instrumenata – opis

Primarno zakonodavstvo ili **zakone parlamenta** donosi parlament Ujedinjene Kraljevine u Londonu i mogu se primjenjivati u cijeloj Ujedinjenoj Kraljevini ili u njezinim dijelovima. Parlament Ujedinjene Kraljevine odobrio je **prijenos zakonodavnih ovlasti** na decentralizirane parlamente i skupštine, prema kojima oni mogu izglasati primarno zakonodavstvo koje obuhvaća ograničeni raspon područja i koje će se primjenjivati unutar njihove nadležnosti. Na temelju svojih ovlasti monarh može donositi ostalo primarno zakonodavstvo u različitim oblicima poput propisa u Vijeću (*Orders in Council*), proglašenja (*Proclamations*), kraljevskih naloga (*Royal Warrants*), kraljevskih direktiva (*Royal Instructions*), uredaba (*Regulations*) i patentnih pisama (*Letters Patent*).

Sekundarno zakonodavstvo donosi se na temelju ovlasti koje je dodijelio Njzino veličanstvo u Vijeću (*Her Majesty in Council*), ministara, ministarstva, škotskih ministara ili nekog drugog tijela ili osobe. To se naziva i **delegiranim ili sekundarnim zakonodavstvom**, a akt kojim se dodjeljuju ovlasti naziva se ovlašćujućim ili „osnovnim” zakonom. Sekundarno zakonodavstvo može imati razne nazive (kao što su propisi u Vijeću (*Orders in Council*), uredbe ili pravila), a sve zajedno može ih se zvati „zakonskim instrumentima” ili „škotskim zakonskim instrumentima”.

Zakonom o Škotskoj 1998. stvorene su i prenesene zakonodavne ovlasti škotskom parlamentu u Edinburghu. Time je Škotskoj (nakon referendumu) vraćen zasebni parlament koji nije imala od trenutka kad se priključila Engleskoj i Walesu 1707. godine. Međutim, budući da je Škotska i dalje dio Ujedinjene Kraljevine, parlament Ujedinjene Kraljevine još uvijek može donositi zakone na određenim područjima. Primarno zakonodavstvo može donositi škotski parlament na područjima za koja su mu prenesene zakonodavne ovlasti Zakonom o Škotskoj 1998. (i Zakonom o Škotskoj 2012.). U njih pripadaju:

zdravstvo, obrazovanje, lokalna samouprava, socijalni rad, stanovanje, planiranje, turizam i gospodarski razvoj, neki aspekti prometa, pravosuđe, sloboda i sigurnost, uključujući većinu aspekata privatnog i kaznenog prava, policija i vatrogasna služba, mnogi aspekti zaštite okoliša, poljoprivreda i ribarstvo, sport i umjetnost te provedba međunarodnih obveza na područjima za koja su prenesene zakonodavne ovlasti. Zakon o Škotskoj iz 2012. proširio je te prenesene ovlasti na područja kao što su određeni aspekti oporezivanja. Škotske zakonske instrumente (*Scottish Statutory Instruments*, SSIs) također mogu donositi škotski ministri na temelju ovlasti koje su im delegirane zakonima parlamenta Ujedinjene Kraljevine ili zakonima škotskog parlamenta.

Ovlast za sklapanje **međunarodnih ugovora** u ime UK-a pripada Kruni, odnosno, monarhu na temelju kraljevske ovlasti koji djeluje slijedeći savjete vlade Ujedinjene Kraljevine. Parlament UK-a trenutno nema službenu ulogu u sklapanju ugovora, no ako se ugovorom traži izmjena u zakonodavstvu UK-a ili dodjela javnih sredstava, parlament glasa o tome na uobičajen način. Za provedbu svih ugovora EU-a potrebno je donošenje zakona u UK-u te su oni stoga podložni parlamentarnom nadzoru. Otkada je na snagu stupio Zakon o ustavnoj reformi i upravljanju 2010., ugovor se ne može ratificirati ako nisu ispunjeni sljedeći uvjeti: (a) krunski ministar dostavio je parlamentu kopiju ugovora (b) ugovor je objavljen i (c) isteklo je razdoblje zasjedanja od 21 dana, a ni jedan od domova parlamenta nije donio odluku o neratificiranju ugovora.

Hijerarhija normi

Kada postoje sukobi među različitim izvorima prava, glavno mjesto za njihovo rješavanje su sudovi. Sudovi mogu rješavati i sporove o tumačenju zakonodavstva. Međutim, s obzirom na to da u UK-u ne postoji „pisani ustav”, nije moguće osporiti zakon parlamenta na sudu tvrdnjom da je „neustavan”. Prema **ustavnoj doktrini „parlamentarnog suvereniteta”** parlament Ujedinjene Kraljevine najviše je zakonodavno tijelo, u smislu da može donositi i stavljati izvan snage sve zakone te da niti jedno drugo tijelo ne može stavljati izvan snage ili osporavati valjanost zakona parlamenta.

Međutim, doktrina parlamentarnog suvereniteta određena je članstvom UK-a u Europskoj uniji. Na temelju Zakona o Europskim zajednicama iz 1972. **pravo Europske unije** dio je prava Engleske i Walesa (i Škotske i Sjeverne Irske). Nacionalno zakonodavstvo mora se tumačiti u skladu s pravom Unije kad god je to moguće.

Zakonom o ljudskim pravima iz 1998. kojim je Europska konvencija o ljudskim pravima uključena u zakonodavstvo UK-a sudovima je dodijeljena dodatna ovlast osporavanja zakona parlamenta. Nacionalno zakonodavstvo mora se tumačiti u skladu s Konvencijom koliko god je to moguće.

Odluke sudova, posebno žalbenih sudova, imaju značajnu ulogu u razvoju prava. Osim što se na temelju njih mjerodavno tumači zakonodavstvo, one predstavljaju i temelj običajnog prava koje proizlazi iz sudskih odluka u prethodnim predmetima (ili sudske prakse). Kod pitanja koje su sudske odluke obvezujuće za druge sudove, prema općem načelu sud obvezuju prethodne odluke koje je donio viši sud. U pitanjima iz zakonodavstva Europske unije Europski sud najviše je tijelo. **High Court of Judiciary** najviši je kazneni sud u Škotskoj, dok su **pravni lordovi (Law Lords)** u Gornjem domu (*House of Lords*) djelovali su kao najviši građanski sud za Škotsku. Međutim, zamijenio ih je Vrhovni sud uspostavljen 1. listopada 2009. Pravni lordovi postali su prvim sucima Vrhovnog suda, a viši pravni lord postao je predsjednikom.

Institucionalni okvir

Institucije odgovorne za donošenje zakonskih propisa i postupak donošenja odluka

Primarno zakonodavstvo donosi parlament Ujedinjene Kraljevine u Londonu. Prije nego što **prijedlog zakona** (naziva se i *Bill*, nacrt zakona) može postati **zakonom parlamenta**, moraju ga odobriti oba doma parlamenta: Gornji i Donji dom. Sljedeće faze odvijaju se u oba doma:

prvo čitanje (formalni uvod u nacrt zakona bez rasprave)

drugo čitanje (opća rasprava)

faza odbora (detaljno razmatranje, rasprava i izmjene; u Donjem domu ova faza odvija se uglavnom u Javnom odboru za nacrt zakona)

faza izvještavanja (mogućnost daljnjih izmjena)

treće čitanje (zadnja prilika za raspravu; izmjene su moguće u Gornjem domu)

Nakon što nacrt zakona prođe kroz oba doma, vraća se u Gornji dom (gdje je započeo) kako bi se razmotrile izmjene koje predlaže Donji dom.

Oba doma moraju se suglasiti oko završnog teksta. Dva doma mogu više puta razmjenjivati primjedbe na zakon dok se ne postigne sporazum oko svake riječi nacrta zakona. Nakon što je sporazum postignut, nacrt zakona dostavlja se monarhu na potvrdu.

U **škotskom parlamentu** odvija se sličan postupak koji uključuje predstavljanje nacrt zakona, razmatranje, raspravu i glasanje, iako postoji samo **jedan dom** unutar decentraliziranog parlamenta. Tri su faze:

1. faza: Odgovarajući parlamentarni odbor (ili odbori) prima nacrt zakona na znanje i izrađuje izvješće o općim načelima nacrt zakona. Na sastanku parlamenta zatim se razmatra izvješće i raspravlja o tome treba li se složiti s općim načelima nacrt zakona. Ako se parlament složi, nacrt zakona ide u 2. fazu.

2. faza: Nacrt zakona detaljno razmatra neki od odbora ili povremeno odbor čitavog parlamenta. Promjene, poznate kao izmjene nacrt zakona, moguće su u toj fazi.

3. faza: Parlament na sastanku ponovno razmatra nacrt zakona. Moguće su daljnje izmjene, a parlament zatim raspravlja i odlučuje hoće li izglasati nacrt zakona u njegovu konačnom obliku.

Nakon što nacrt zakona prođe sve faze u parlamentu Ujedinjene Kraljevine i škotskom parlamentu, šalje se monarhu na **kraljevsku potvrdu** i potom postaje **zakon**. U Škotskoj ga u razdoblju od četiri tjedna mogu osporiti Pravni savjetnici Krune (*Law Officers*), ako smatraju da je izvan zakonodavnih ovlasti škotskog parlamenta.

Primarno zakonodavstvo obično se može **izmijeniti ili staviti izvan snage** samo novim primarnim zakonodavstvom. Postoje, međutim, izuzeci na temelju kojih se određene izmjene i ukidanja mogu provesti zakonskim instrumentom – kada uključuju provedbu obveza EU-a ili dijelova zakonodavne reforme kojima se smanjuju ili uklanjaju regulatorna opterećenja. Međutim, da bi takva rješenja bila donesena, oba Doma moraju ih odobriti potvrdnom parlamentarnom odlukom.

Primarno zakonodavstvo stupa na snagu u skladu s **odredbama o stupanju na snagu**, uključenima u zakon. Zakonom se može utvrditi određeni datum stupanja na snagu. To može biti odmah nakon kraljevske potvrde, na određeni datum (uglavnom najmanje dva mjeseca nakon kraljevske potvrde) ili na datum koji odredi ministar ili ministarstvo u uredbi o stupanju na snagu (zakonski instrument). Mogu se odrediti različiti datumi za različite odredbe u okviru dotičnog zakona.

Datum stupanja na snagu za bilo koji dio sekundarnog zakonodavstva u pravilu će biti određen i u samom instrumentu. U iznimnim slučajevima, datum stupanja na snagu može se donijeti objavom priopćenja u službenim listovima (*London Gazette* ili *Edinburgh Gazette*).

Pravne baze podataka

Dostupne su brojne pravne baze podataka.

Na *web*-mjestu [Ureda za informacije javnog sektora \(Office of Public Sector Information, OPSI\)](#) dostupan je cjelovit tekst **čitavog primarnog zakonodavstva** koje je donio parlament Ujedinjene Kraljevine, škotski parlament, skupština Sjeverne Irske i narodna skupština Walesa, zajedno sa **cjelovitim sekundarnim zakonodavstvom** koje se primjenjuje u čitavoj Ujedinjenoj Kraljevini ili njezinim dijelovima. Pristup informacijama je besplatan.

Revidirano primarno zakonodavstvo koje obuhvaća sve dijelove Ujedinjene Kraljevine od 1235. do današnjeg dana može se pronaći u [bazi podataka kodificiranog prava Ujedinjene Kraljevine](#). Pristup bazi podataka je besplatan.

Iako su **svi škotski zakoni** dostupni na *web*-mjestu Ureda za informacije javnog sektora, škotsko primarno i sekundarno zakonodavstvo doneseno od prijenosa parlamentarnih ovlasti 1999. također je dostupno na *web*-mjestu [Ureda kraljevske tiskare za Škotsku](#). Pristup zakonodavstvu je besplatan.

Stranica [legislation.gov.uk](#), koja uključuje *web*-mjesto Ureda za informacije javnog sektora i baze podataka kodificiranog prava te zamjenjuje zakonodavstvo objavljeno na *web*-mjestu Ureda kraljevske tiskare za Škotsku, službena je stranica za čitavo zakonodavstvo Ujedinjene Kraljevine.

Ostale poveznice

[Ured za informacije javnog sektora](#), [Baza podataka kodificiranog zakonodavstva](#), [legislation.gov.uk](#), [Ured kraljevske tiskare za Škotsku](#)

Posljednji put ažurirano: 30/04/2019

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.